

СТЕНОГРАМА

засідання круглого столу у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на тему: "Соціальне забезпечення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Нагальні питання та їх вирішення в умовах воєнного стану"

22 квітня 2024 року

Веде засідання голова підкомітету з питань соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, Комітету

АРСЕНЮК О.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...сказати як розповідь про те, як ми будемо жити, а саме як буду жити люди, постраждалі внаслідок Чорнобильської катастрофи, в 2024 році, що планується, які зміни будуть, що буде, і взагалі як воно буде відбуватися, і хочу наголосити на те, під час воєнного стану. Всі ми розуміємо, що сьогодні йде у нас повномасштабне вторгнення, йде війна, і ми повинні розуміти те, що у нас сьогодні є фронт, є Збройні Сили України. Я завжди казав і буду казати слава героям Чорнобиля, слава Україні, завжди поважаю. І ми всі пам'ятаємо, те, що ви зробили в той час для України та для нас, для всіх жителів України.

Хочу почати наш круглий стіл з хвилини мовчання пам'яті тих людей, які нам віддали своє життя.

(Хвилина мовчання)

Дякую. Слава Україні! Слава героям Чорнобиля!

Почнемо наш круглий стіл. Хочу окремо подякувати всім присутнім, хто міг особисто бути присутнім на цьому круглому столі. Тому почнемо з першого виступу. Третякова Галина Миколаївна – голова Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення. Дякую.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Дякую, пане Олеже.

Кожен рік у річницю, перед річницею трагічних подій у Чорнобилі, в нашому комітеті відбуваються заходи. Один із таких заходів ми перебували в Чорнобилі і проводили засідання комітету безпосередньо в чорнобильській зоні. Сьогодні ми проводимо це в Zoom з тими, хто був свідками, учасниками або потерпілими в подіях Чорнобильської трагедії.

У нас працює дуже потужний підкомітет, який очолює Арсенюк Олег, ви його всі знаєте, він сьогодні веде і модерує наше засідання. Хочу відзначити роботу цього підкомітету, в першу чергу прийнятим в 2021 році законопроектом, який проходив через Верховну Раду під номером 4555, якими ми вперше в практиці Верховної Ради врегулювали доручення, яке надав Конституційний Суд України Верховній Раді України: в 3-місячний термін внести зміни щодо врегулювання мінімального розміру пенсійного забезпечення для чорнобильців.

Ми це зробили. Водночас Конституційний Суд України ще недавно, в цьому році, виявив незадоволення тим, що безпосередньо у законі встановлена сума в абсолютному виразі.

Ще один законопроект, який став вже законом, - це бюджет на 2024 рік. Там теж у зв'язку з агресією, веденням нами військової кампанії теж були зачеплені питання, які стосуються Чорнобиля. І, незважаючи на те, що пройшли вже десятки років, але потужний захист чорнобильців, який здійснює Україна, він все рівно підлягає перегляду постійно. На сьогоднішній день чорнобильський захист максимально в частині десь близько 70 мільярдів, які виокремлюються в бюджеті, наприклад, цього року на захист чорнобильців, цей захист збільшується в абсолютному виразі. І на сьогоднішній день пенсійне забезпечення, яке складає 90 відсотків цих 70 мільярдів, більш ніж 90 відсотків, він концентрується в пенсійному забезпеченні чорнобильців, середні виплати яких дорівнюють, або навіть більші є, ніж наших військових, які перебувають теж на пенсійному забезпеченні.

Таким чином, захист сьогодні пенсійним забезпеченням чорнобильців вище або такий самий, як у військових, які сьогодні захищають нас від агресії російської.

Дискусій багато, і саме тому ми вибрали формат дискусії, коли зібрали всі питання, які є сьогодні у чорнобильській спільноті. Відповідно залучені до нас представники урядові, Міністерство соціальної політики. Ми залучали також і просили, щоб до нас доєднався наш екологічний комітет. Пан Олег Бондаренко, який очолює цей комітет, теж потужно впливає в частині екології на соціальний захист. Потрібно лише сказати, що пропозиції уряду зменшити або якимось чином змінити зони, які є в Чорнобильській зоні, вони потужно впливають як наслідок на те соціальне забезпечення, яке є. І позиція нашого комітету, щоб ми питання екологічні, можливості використання земельного ресурсу для агро якихось речей, щоб ми їх розвели. І люди, які захищали нас від радіаційної аварії, всю Україну, власне, і кинулися на захист, або проживали на території Чорнобильської зони, щоб там не було такої залежності від категорії зон і відповідно люди розуміли, що, якщо вони опинилися і... або проживають в цій території, або були ліквідаторами, в першу чергу ті, хто ліквідаторами були, вони будуть захищені, захищалися, захищаються і будуть захищатися Україною. Україна ніколи не забуде їх подвиг або не забуде ті події, які були у родинах, які проживали на той момент у Чорнобильській зоні.

Я думаю, що наш оцей круглий стіл і обмін думками, він дозволить зробити і Міністерству соціальної політики, і комітету наступні кроки для того, щоб врегулювати ті питання, які досі залишаються якимись невизначеними.

Дякую всім. Дякую тим, хто допомагає нам цю тему вирішувати. Дякую екологічному комітету. І особлива в мене подяка пану Володимирі Арешонкову як ініціатору цього круглого столу вже десь з грудня того року. Да, чи навіть раніше ми почали обговорювати?

Тому всім бажаю плідної роботи і думаю, що ми вийдемо і на нормативні акти, і урядові, і ті, які ми можемо прийняти як законодавці у стінах Верховної Ради.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Галино Миколаївно.

Остапенко Анатолій Дмитрович – голова підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів. Прошу.

ОСТАПЕНКО А.Д. Доброго дня всім присутнім! Доброго дня всім, хто до нас підключився! Я дякую в першу чергу Героям Чорнобиля, які стали на... тоді на захист світу і впоралися з тією загрозою, яка у 1986 році була, на погляд світової спільноти, дуже важкою і практично яку, багато хто сумнівалися, що ми подолаємо. Але наші герої подолали, впоралися з тим викликом природи, яка хотіла, як кажуть, нас всіх винищити.

Але багато говорити не буду. Є дуже багато питань до соціального забезпечення наших чорнобильців. Держава взяла на себе великі зобов'язання, і ми їх повинні виконувати, але також ми повинні розуміти, що у держави сьогодні дуже важке становище з приводу війни і тої людської агресії, яка відбувається на території України. Тому ті питання, які сьогодні будуть підніматися, ми повинні зважувати із тої точки зору ситуації, яка сьогодні відбувається.

Я дякую всім, хто опікується цим питанням. Я як член підкомітету з приводу питань Чорнобиля підтримую всі пропозиції голови підкомітету Олега Олексійовича Арсенюка і також приєднуюся до тих слів, які сказала голова комітету Галина Миколаївна Третьякова.

Я дякую тільки всім за присутність і хочу, щоб ми напрацювали ті пропозиції, які повинні позитивно вплинути на допомогу нашим чорнобильцям.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Анатолій Дмитрович.

Зуб Валерій Олексійович є у нас на зв'язку?

ЗУБ В.О. Так. Доброго дня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня. Зуб Валерій Олексійович – голова підкомітету з питань профілактики та боротьби з онкологічними захворюваннями Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

Прошу, Валерій Олексійович.

ЗУБ В.О. Доброго дня, шановні колеги! Перш за все хочу подякувати за запрошення і за те, що піднімаєте цю важливу тему, вона залишається важливою, я думаю, і ще багато-багато років.

Я хочу сказати, що я як заступник співголови Чорнобильської асоціації народних депутатів постійно як би тримаємо на контролі і обговорюємо питання, що стосуються Чорнобильської катастрофи. Я навіть хочу сказати, що на сьогоднішній день у кулуарах Верховної Ради проходить виставка "Чорні крила біди" за мого сприяння. Це дитячі малюнки діток, як вони бачать Чорнобильську катастрофу. Ці малюнки будуть деякий час перебувати в стінах Верховної Ради, всі народні депутати це побачать, побачать керівники секретаріатів комітетів, Апарату Верховної Ради і відповідно міжнародні партнери, які досить часто останнім часом бувають у стінах нашої Верховної Ради.

Я хочу сказати, що, на мій погляд, не дивлячись на те, що сьогодні з'являється багато, на жаль, категорій вразливих так називаємих груп населення, в той же час я хочу ще сказати, що питання Чорнобиля, вони повинні залишатися і надалі в такому постійному пріоритеті.

Напередодні цього засідання мною було скеровано лист до Міністерства охорони здоров'я, я як лікар онколог і зараз займаюсь питаннями онкології і у Верховній Раді, і в практичній своїй діяльності, ми маємо на сьогоднішній день такі цифри, я про це вам скажу, і захворюваність практично на всі от... я буду говорити більше про питання якраз онкології, на всі форми раку учасників робіт з ліквідації Чорнобильської катастрофи у виші у порівнянні з іншим населенням. Якщо брати по окремим нозологіям, то, допустимо, рак щитовидної залози – це майже в 4,5 разу. Це якраз у тих, хто ліквідатори. У евакуйованих – у 4 рази, у мешканців забруднених територій – в 1,3 разу. Захворюваність на лейкемію та лімфоми, це захворювання крові, це гематологічне захворювання – десь у 1,5- 1,4 разу теж є перевищені. Захворювання на рак молочної залози збільшення становить 1,6 разу.

Крім того, на тих територіях, які були під впливом зараження, забруднення, практично на всіх територіях відбувається збільшення захворювання якраз на захворювання щитовидної залози. Багато цих цифр, я думаю, і ви знаєте, і бачите по своїх знайомих, рідних і близьких, хто зустрівся з цією бідою. Тому, які є пропозиції, що от із свого боку, як лікар, як онколог, як депутат, який займається питанням онкології, що можна рекомендувати?

Перше, це те, що ми говорили вже і в минулому році, і раніше, це створення Європейського науково-практичного центру радіаційної медицини. Ви знаєте, що в постанові Кабінету Міністрів затверджено перелік спеціалізованих медичних закладів. На сьогоднішній день не всі з них збереглися, не всі функціонують. Але в той же час є така установа, яка має досить потужну базу, досить потужних спеціалістів і яка б могла допомагати у вирішенні якраз медичних питань, і не тільки для України, а й для там інших країн. І прикладом цього була аварія на Фукусімі, коли якраз наші спеціалісти надавали найбільше консультацій і найбільше допомоги, і тоді

ми змогли там дійсно надати руку допомоги нашим колегам медикам в Японії.

Крім того, згідно Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", створено державний реєстр України, до складу якого входять соціологічні, дозиметричні і медичні підреєстри. Таким чином у нас є можливість мати доступ і до осіб, як би контролювати цих осіб.

Наказом Міністерства охорони здоров'я, це свіжий наказ від квітня 24-го року, створена Координаційна рада при Міністерстві охорони здоров'я з питань медичного забезпечення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, і також цим же наказом затверджено Положення про Координаційну раду при Міністерстві охорони здоров'я України з питань медичного забезпечення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Наступним Законом "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення", про цей закон я можу сказати навіть трохи більше ніж про всі інші, тому що безпосередньо цим законом я постійно займаюся і, плануючи якраз кожний наступний рік, от, до речі, ми уже в кінці цього тижня збираємося і будемо приймати рішення по пакетах медичних гарантій медичного забезпечення, якраз ми і для онкологічних пацієнтів встановлюємо особливі правила, особливе фінансування. На сьогоднішній день якраз медичні пакети з онкології, вони найбільше фінансуються, і це і радіологічне лікування, хіміотерапевтичне лікування і лікування хірургічне, хірургічно-онкологічного профілю.

Крім того, законодавчо визначені пільги, надані особам, постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи, вони залишаються, і вони, дійсно, діють, і вони... все те, що було заявлено державою в попередні часи, на сьогоднішній день воно повинно працювати і як за рахунок державного бюджету, так і за рахунок місцевих бюджетів, хоча ми розуміємо можливості

на сьогоднішній день і того, і другого, і державного, і місцевих бюджетів, але, в принципі, всі ті пільги, всі ті гарантії держави, вони зберігаються.

Крім того, з 2017 року для всіх громадян України встановлена так звана реімбурсація або програма "Доступні ліки", згідно якої на встановлений перелік ліків для амбулаторного лікування встановлені відповідні ціни або це безоплатне забезпечення ліками, або з доплатою за рахунок реімбурсації.

Це такі основні питання, про які я хотів сказати. Враховуючи, що сьогодні виступаючих і питань, я думаю, буде багато. Готовий зі свого боку почути і втручатися в усі ті питання, які стосуються медицини, стосуються онкології, стосуються забезпечення лікування наших чорнобильців.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерій Олексійович за таку інформацію.

Далі передаю слово Арешонкову Володимирі Юрійовичу – члену комітету Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності. Прошу.

АРЕШОНКОВ В.Ю. Дякую, шановний пане Арсенюк.

Шановні колеги, всі, хто бере участь в надзвичайно важливому заході напередодні, дійсно, чергової річниці Чорнобильської катастрофи. Я погоджуюся з тим, що ви обрали формат круглого столу. Це ваше право, ми не маємо права заперечувати. Єдине що, цей формат не дозволить нам сьогодні проводити дуже глибоку дискусію, тому що вона просто по часу не може бути такою.

Я відразу хочу звернутись до пані Марчак як керівника Міністерства соціальної політики. І я свідомо сказав те, що сказав, тому що Чорнобильська тема це та, якою ви глибоко володієте. І коли ми попередньо обговорювали формат того, що має бути в квітні цього року, ми погодились з вами, що це має бути глибока дискусія. Тому я дуже хочу вас просити провести нараду робочу за участю і Міністерства юстиції, Міністерства охорони здоров'я, Пенсійного фонду, виконавчої державної служби, ще ряду інституцій, які всі

вплетені сьогодні в реалізацію державної політики, яка пов'язана з забезпеченням прав громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Там ми можемо разом з чорнобильськими громадськими організаціями обговорити детально шляхи подолання тих складних дуже кризових речей, які сьогодні є.

Я скажу тільки одну річ. Сьогодні будуть говорити, бо формат не дозволяє про все, кожен буде брати, ну, можливо, одне-два питання, але ці всі питання відносяться до загального величезного комплексу чорнобильських проблем, які накопичились не за останні два роки чи там чотири, чи десять, це системне недопрацювання держави по реалізації прав громадян, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС. З першого року, коли запрацював базовий закон чорнобильський, і всі роки, які були уряди, яка була влада, ніколи держава 100 відсотків не виконувала те, що вона була зобов'язана виконувати. Бо так пише Конституція.

Тому я зараз звертаюся до представників нинішньої української еліти і нинішньої влади. Ви можете визнавати той факт, що війна, воєнний стан, обмеження фінансових ресурсів держави дійсно не дозволяє і сьогодні до кінця виконувати ці зобов'язання перед людьми, але це не знімає обов'язки з нинішньої влади всіх рівнів – Верховної Ради, профільних міністерств, тобто органів центральної виконавчої влади і так далі – не думати над тим, як комплексно вирішувати ці питання.

І я зразу звертаюся з пропозицією до того, щоб у рішення сьогоднішнього нашого круглого столу увійшов пункт про відновлення державної програми, яка востаннє завершила свою роботу в 2015 році. Програма була, вона не виконувалася до кінця, але принаймні в ній були зведені всі пункти те, що стосувалось питань здоров'я, соціальних виплат, харчування дітей, територій забруднених, виплати компенсації за житло і так далі, там все було. Це не означає, що воно буде виконано, але принаймні в такій програмі, хай невеличкій, конкретній буде розписано, що нам послідовно робити. Якщо ми визнаємо держави борг перед чорнобильцями, а

він складає півтора державних бюджети. Значить, ми маємо розписати його, можливо, на якісь періоди і думати над тим, як виконувати.

Тому я зараз опускаю, шановні колеги, нагадування про те, що Конституція України зобов'язує нас усіх виконувати перед громадянами те, що записано.

Тепер конкретно, я візьму тільки один приклад того, як ми заплутались на сьогодні, всі: і суди, судова гілка влади, і центральні органи виконавчої влади, Верховна Рада. От дивіться, тільки тлумачення одного факту: 39 стаття Закону України про статус, соціальний захист громадян, постраждалих від аварії на ЧАЕС. 39 стаття, один її беру абзац, який стосується доплати пенсіонерам, які проживають на територіях, віднесених до забруднених, і вони по закону повинні отримувати певні доплати.

Пані Верчак зразу мені каже: "Ні, ні, ні". У нас була дискусія. Дивіться, я чому сказав, що ситуація надзвичайно заплутана? Тому що в статтю 39 за роки, коли існує закон, було внесено вісім чи дев'ять разів зміни. І суди, коли сьогодні приймають рішення на користь громадян, одні виходять з того, що існує норма дві мінімальних заробітних плати доплачувати; інші суди вважають, що два прожиткових мінімуми; інші кажуть, взагалі не треба нічого доплачувати, бо там йде мова тільки для тих, хто працює на забруднених територіях.

Давайте, шановні члени комітету, шановні представники органів центральної виконавчої влади, давайте ми розберемося і наведемо в цьому порядок. Ми ж домовлялись, що хоча б одну норму.

Але я на завершення звертаюсь до колег з Верховної Ради. Коли в цьому році приймали бюджет, і ми вносили, дорогі мої колеги, поправку, що виходити з того, що по рішеннях судів встановлювати виплату як еквівалент мінімальної заробітної плати 1600 гривень, - це неконституційно, це неправильно з усіх точок зору. Тим не менше, всього 50 депутатів проголосували проти цього, і в цілому Верховна Рада ухвалила, і з 1 січня виконавча служба, відповідно Пенсійний фонд змушений приймати ті

рішення, які виносяться виконавцями, і починають зменшувати оці доплати пенсіонерам, які проживають на забруднених територіях. Давайте в цьому розберемося, щоб не було цих різних тлумачень, і наведемо в цьому порядок.

Я буду завершувати і хочу сказати, що нерегульованими залишаються, не тільки 39 стаття, 37 стаття, в якій іде мова про інші види доплат: за чисте харчування, сьогодні залишається борг за виплату житла громадянам, які у свій час здали, виїхали на проживання в інші місця, є всі документи оформлені, до цього часу компенсація за житло їм не була виплачена.

Залишається питання оздоровлення. Станом на сьогодні треба думати, тому що ті суми, які виділяються, краще їх не виділяти, не треба перед громадянами говорити, що ми вам даємо ось таку мізерну суму, на них нічого неможливо. Доплати за чисте харчування – сьогодні це просто, ну, символічна сума. Ну, і, безперечно, проблеми з харчуванням дітей, вони ідуть уже по іншій зовсім програмі державній. І треба це все впорядковувати. Тому я звертаюся до нас, щоби сьогоднішній круглий стіл прийняв рішення активно включитися в процес врегулювання всіх цих чорнобильських проблемних питань.

Ми можемо, ще раз кажу, пробувати затягувати це все в часі, але протесні акції громадян, які наростають, ви бачили, що відбувається в Житомирській області – перекривали траси, проходять стихійні мітинги і так далі. Ну, коли люди незадоволені, це означає, що або ми щось недопрацьовуємо, або не так пояснюємо людям, а точніше все ще є питання, які треба врегулювати. Тому я звертаюся до всіх і прошу нас більш активно як би долучитися до розв'язання цих питань.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимир Юрійович.

Єдине, шановні колеги, я на початку нашого круглого столу забув попередити всіх, щоб ми дотримувались регламенту, тому що є багато виступаючих, і якщо всі хочуть сказати, і почути на них відповіді, то прошу

дотримуватись регламенту. Тому я буду засікати час, скільки повинно кожному виділено, я буду повідомляти, коли цей час буде вже підходити до свого кінця.

Дякую, Володимир Юрійович.

Пушкаренко Арсеній Михайлович – заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва. Прошу.

ПУШКАРЕНКО А.М. Дякую, шановні колеги. Дякую, Олеже, за цей круглий стіл, Галино, за рішення вашого комітету.

Хотілось би розставити трішки акценти. Тому що це те питання, де не повинно бути політики, і всі, хто є за цим столом, вони так чи інакше є владою, тому що в нас носій влади – народ, але народ може делегувати частину своєї влади парламенту, а парламент далі уряду. І тому тут сьогодні є і члени парламенту, і члени... Тому кожен, хто за цим столом, – це є влада. Тому зараз тут сидіти і звертатись до влади, це трішечки так, я розумію, гра на тих, хто в Zoom. Це перше.

Друге. На жаль, круглий стіл не той формат, де ми можемо прийняти якісь рішення. Круглий стіл, де ми можемо обмінятись думками і напрацювати якісь пропозиції, що і варто сьогодні зробити.

Наступне. Пам'ятаємо всі, в минулому році Кабмін намагався провести певну постанову щодо перегляду зон забруднення і всього іншого. Відверто кажучи, це ж має відбуватися періодично і це вже не відбувається з 2011 року. Хтось намагався хайпувати на цій історії, збирав мітинги, перекривав траси. Ми, звичайно, це все змогли, скажімо так, заспокоїти людей і зупинити Кабмін, адже сьогодні однозначно до завершення воєнного стану, мені здається, проводити ці дослідження важко, особливо на півночі Житомирщини та на півночі Київщини і так далі. Тому це питання знялось.

Але як людина, яка в парламенті займається зовнішньою політикою, я дійсно можу сказати, що нам партнери наголошують, що ми повинні

оптимізувати наші соціальні видатки. Оптимізувати – це не означає сьогодні їх скасовувати. Але це означає підійти справедливо. І в нас дійсно є сьогодні багато викликів, і знаєте, протягом останніх кількох тижнів правоохоронці, тобто це і Служба безпеки, це Національна поліція, за підтримки ДБР, за підтримки прокуратури, вручили ряд підозр людям, які прописують в хатах десятки людей. І це також виклик, і це також сьогодні питання, які ми повинні вирішувати, не можна їх ігнорувати. Тому що ми в умовах, коли Збройні Сили України, нам треба збільшувати можливості, а ми фінансуємо тільки наші внутрішні надходження. І це також виклик, розумієте? Тому що якщо завтра тут буде Росія, то вже не буде це взагалі питання актуальним.

І у нас виходить, що в нас ліквідатори, наприклад, без інвалідності отримують менше, чим люди, які просто проживають в цій зоні. Хоча я це не применшую. Буквально минулого тижня я багато провів на півночі Житомирщини, от є овруцький голова, він знає, ми разом поїздили по старостатах, спілкувалися, це питання викликає сьогодні напругу. І ми зустрічалися з людьми 70 і старше і зрозуміло, що ті хвороби не тільки онко, а й суглоби, інші питання, які в них є, це пов'язано з онко. Якщо люди там прожили все, вибачте, пов'язано з Чорнобилем, якщо люди прожили там все життя, то ці сьогодні проблеми є і ці кошти їм потрібні передусім на лікування.

Але коли сьогодні згадують програму, яка закінчилася в 2015 році, так давайте загадаємо, що було в 2015 році. Хто був в 2015 році або четверта зона коли була скасована? В 2015 році також була скасована, це все було скасовано. Ви зверніть увагу, сьогодні до нас апелюють, але при нас нічого не було скасовано, було скасовано раніше. Але легко збирати мітинги і в военний стан розхитувати північ і розповідати, що щось зараз відміняється, хоча було відмінено до нас, якщо вже так хтось хоче розставити політичні акценти.

Тому наше завдання сьогодні, колеги, я звертаюся до всіх і в тому числі і до хто в Zoom, чорнобильські організації і представники Академії наук. Нам важливо сьогодні напрацювати ті зміни, які дійсно вирішать ці проблеми. Тут серед нас є презентація, дуже конкретні речі прописані, вони у всіх є в матеріалах, і у тих, хто в Zoom також.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Всі побачать.

ПУШКАРЕНКО А.М. Всі побачать. От Міністерство соціальної політики, я вважаю, що абсолютно нормальні речі, наприклад, дозвольте, я просто зачитую, щоб... А, ви зробите презентацію? Зараз от перший заступник міністра зробить презентацію.

Тобто я до чого, є дуже конкретні речі. І ми повинні сьогодні, я звершуючи, ми сьогодні займатися не політикою і не популізмом, бо насправді це люди, які втратили здоров'я. Хтось втратив здоров'я як ліквідатор, як сьогодні на війні втрачають наші захисники. Хтось втратив здоров'я, тому що в силу обставин, як хтось жив у Бахмуті, так живе сьогодні в Овручі. Ми повинні сьогодні підійти з державницькою позицією без закликів якихось і просто вирішити ці питання, враховуючи на всі обставини, які у нас є. Ми не повинні позбавити людей пільг, але ми, дійсно... повинна йти мова про справедливе питання нарахування цих речей. І дійсно той, хто ліквідував, той, хто отримувал інвалідність, той, хто постраждав, хто дійсно проживає, повинен отримати від держави цю допомогу, це зобов'язання держави. Але зловживань, які також перед тим є, ці адвокати, які десятки тисяч позовів штампують і заробляють на цьому, судді, які також в цьому процесі знаходяться, ми всі розуміємо, про що я зараз говорю, і судова гілка влади, ми не маємо права в неї втручатися – це все одна велика така павутина, яку... наша з вами можливість у Кабінету Міністрів – напрацювати, у громадськості і місцевих органів – надати свої пропозиції, а у нас як законодавців – просто прийняти відповідні рішення.

Тому я дуже вдячний Комітету соціальної політики за те, що ви ініціювали цей захід. І я прошу продовжувати в цьому напрямку, щоб ми працювали. В тому числі я підтримую колеги пропозицію, що, можливо, треба зробити в перспективі і на місці виїзну зустріч для того, щоб більш широко поспілкуватись на місцях і відчуті проблематику.

Дякую і сподіваюсь, що ми сьогодні напрацюємо конкретні речі, які ляжуть в основу майбутніх рішень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Арсеній Михайлович.

Василевська-Смаглюк Ольга Михайлівна є? Добре. Криворучкіна Олена Володимирівна. Також не бачу.

Тоді переходимо до доповіді пані Марчак Дарії Миколаївни – перший заступник міністра соціальної політики України.

Прошу, Дарія Миколаївна.

МАРЧАК Д.М. Доброго дня, шановні колеги. Я, по-перше, дякую за запрошення, за організацію цього круглого столу і за можливість почути спочатку колег з Верховної Ради і вже мати можливість, в тому числі відрефлексувати певним чином. І я спробую бути дуже стислою.

Перш ніж перейти до слайдів, які я хотіла буквально парочку показати, кілька важливих речей.

Перше. Я абсолютно погоджуюсь з паном Володимиром Юрійовичем. Система, законодавче регулювання підтримки осіб, які постраждали внаслідок ЧАЕС чи були ліквідаторами, настільки заплутана, що там може зламати голову будь-хто. І очевидно, що через те, що є дуже багато редакцій законодавства, постанов Кабміну, багатьох рішень Конституційного Суду, які скасовують окремі частини окремих норм, десь дають механіку, яким чином це врегульовувати, десь ні, ми сьогодні, кожен, з вами говоримо різними дефініціями і різним розумінням законодавства. І через це, очевидно,

є дуже багато і судових оскаржень, і зараз теж на слайдах покажу, до чого це призводить.

Друга проблема – це те, що чорнобильське законодавство, на наш погляд, на сьогодні є вкрай несправедливе. Ми багато спілкуємося з різними чорнобильськими організаціями, минулого тижня робили також таку велику зустріч з різними громадськими організаціями чорнобильців, я думаю, широка лінійка організацій, але майже від кожної організації ключове нарікання. Це навіть не питання виплат, це питання справедливості, чому одним такі формули нарахування пенсій, іншим інші, чому одним такі надбавки, іншим інші, чому у дітей потерпілих, які мають статус особи з інвалідністю один розмір пенсії, а в дітей ліквідаторів, які не проживали в зоні радіаційного забруднення, але мають інвалідність, немає такої системи підтримки. І ось це питання несправедливості законодавства, воно настільки кричуще, що з ним не можна вже не працювати.

Я підтримую також пропозицію пана Арешонкова зробити окрему нараду з органами влади і з народними депутатами, де пройтися по питаннях медичного забезпечення, реабілітації. Це ті питання, які також піднімають чорнобильські організації. І очевидно, що застарілі такі, які є в законодавстві інструменти на кшталт санаторно-курортного лікування, вони, можливо, комусь і зручні, звичні, але не сьогодні діючими і ефективними.

Це така загальна рамка. І коли от ми почали спілкуватися дуже інтенсивно з чорнобильськими організаціями, ми також паралельно спробували подивитися на цифрах: а в чому ця несправедливість чорнобильського забезпечення соціального вона полягає. Ми підготували кілька слайдів, які, на мій погляд, є достатньо такими красномовними. І от тут, якщо можна, зараз ці слайди показати.

Другий слайд. Перше. Це загальна кількість осіб, які сьогодні користуються Законом про чорнобильське соціальне забезпечення, 796-й Закон, це майже 1,5 мільйона осіб. З яких приблизно 152 тисячі – це учасники ліквідації наслідків на ЧАЕС, 43 тисячі – це особи, які мають,

пільговики, члени сімей, 280 тисяч – це потерпілі діти, і це діти сьогодні діти фізично, да, тобто їм до 18 років. А я нагадаю, що ЧАЕС відбулася 38 майже років тому і питання: чому на сьогодні 280 тисяч дітей нинішніх є потерпілими внаслідок ЧАЕС. Мільйон 380 тисяч осіб – це потерпілі від Чорнобильської катастрофи, це люди, які поживали в зонах радіаційного забруднення на момент ЧАЕС чи одразу після. І 127 тисяч осіб – це особи, які отримують надбавку за проживання в зоні радіаційного забруднення, радіоактивного забруднення. Чому ми винесли цю категорію окремо і чому я не погоджувалася тут з паном Володимиром Арешонковим, це те, що в законі сьогодні немає норми про доплату за проживання в зоні радіаційного забруднення. Конституційний Суд не виносив норму щодо того, що має бути відновлено таку доплату, а суди таку доплату призначають.

Наступний слайд, якщо можна. Це розподіл видатків системи соціального забезпечення на підтримку чорнобильців. Тут ми бачимо маленьке таке кільце з лівого боку, це те, що сукупний бюджет у нас становить майже 70 мільярдів гривень, з 2,4 мільярда в минулому році – це бюджет Мінсоцполітики і лівова частина, 68,7 мільярда гривень – це, власне, видатки Пенсійного фонду.

І от друга з правого боку, кільце, графік – це, власне, структура розподілу цих видатків Пенсійного фонду в 23-му році на пенсійне забезпечення наших чорнобильців. Що ми тут побачимо? В нас найбільша частина – це пенсія за віком потерпілої особи внаслідок ЧАЕС, друга за розміром стаття видатків – це доплати за проживання на територіях радіаційного забруднення. Я нагадаю, що за законом такі доплати не встановлюються, є тільки така вже стара постанова Кабміну, і ось 11 мільярдів гривень видатків – це у нас сьогодні доплати за проживання в зоні радіаційного забруднення, які зазвичай встановлюються без зв'язку, незалежно від того чи є особа ліквідатором, чи є особа потерпілою, і це вже друга за розміром когорта осіб, бенефіціарів чорнобильського закону станом на зараз.

Третя за розміром когорта – це пенсія по інвалідності учасника ліквідації ЧАЕС, це 17,4 мільярда гривень, друга, вибачаюся, і четверта за розміром – це пенсія за віком учасника ліквідації наслідків ЧАЕС, тобто це ліквідатори без інвалідності.

І насправді, якщо можна тут два слайди ще наступні промотати, далі, далі, ми до них повернемося, да, ось цей слайд, будь ласочка. І от що ми бачимо, якщо ми ту таблеточку, пігулочку, яку вам щойно демонстрували, якщо ми її препаруємо на мову цифр, а скільки різні особи сьогодні отримують розмірів пенсій серед користувачів Закону 796? І ми побачимо, як на мій погляд, страшні цифри і цифри, які пояснюють, звідки ось це відчуття страшної несправедливості в чорнобильському законі. У нас особа-ліквідатор Чорнобильської катастрофи, який не має інвалідності, пощастило людині, міцне здоров'я, пройшла ліквідацію і не отримала інвалідність, така особа сьогодні буде мати пенсію в середньому 6 тисяч 764 гривні, потерпілий без інвалідності – 6 тисяч 566 гривень, ліквідатор з інвалідністю – 16 931. І звертаю увагу, людина, яка не має статусу ліквідатора, яка не має статусу потерпілого, але просто пішла до суду і отримала собі надбавочку за проживання в зоні, – 13 тисяч 473 гривні. Без зв'язку, да.

_____. *(Не чути)*

МАРЧАК Д.М. Я не можу зараз говорити про зловживання, хоча ми також бачимо ці новини. Але я можу говорити...

_____. *(Не чути)*

МАРЧАК Д.М. Да-да, я розумію. Але що я хочу, що я бачу як представник Міністерства соціальної політики, це те, що неправильно є система, в якій ліквідатор, на захист якого спрямовано закон, отримує

видатки з Пенсійного фонду вдвічі менше, ніж особа, яка просто проживає в зоні.

І також я б хотіла повернутися на слайд вище, якщо можна, іще вище. І ось цей слайд, він найбільш разючий. Доплата за проживання, видатки на отакі обсяги доплати за проживання, це не є стала історія, принаймні там у модерній соціальній історії України. Ще в січні 22-го року на видатки за проживання в зоні радіаційного забруднення ми як держава витрачали 51 мільйон гривень на місяць. Зараз, у березні 24-го року ми витрачаємо вже 1,3 мільярда гривень. Зростання під час війни в 25 разів. Але що це означає для мене як для представника Міністерства соціальної політики чи для Євгена Капінуса, який керує Пенсійним фондом? У нас не стало більше коштів в Пенсійному фонді і це означає тільки те, що ми частину видатків, яку ми спрямовуємо на захист чорнобильців, маємо зменшувати видатки на інші складові і маємо збільшувати видатки на виплату за проживання в зонах радіаційного забруднення.

А внизу низенька стрічечка, ви можете побачити, що відбувається з кількістю судових спорів. З 10 тисяч судових рішень на 1 січня 22-го року в нас зараз, на 1 березня 24-го, було вже 135 тисяч судових рішень. А тепер почуйте, тут вже не відображено. Якщо я не помиляюся, станом на середину квітня вже 169 тисяч рішень. Тобто за півтора місяця приріст понад 30 тисяч судових рішень.

Яким є прогноз, мій, персональний? Мій прогноз – це те, що такими темпами через рік ми половину видатків на соціальне забезпечення чорнобильців будемо віддавати не ліквідаторам, не потерпілим, а людям, які отримали судові рішення по проживанню в зоні радіаційного забруднення.

І тому от коли ми перелопатили всю статистику, проаналізували все, що в нас відбувається в соціальній сфері по захисту чорнобильців, ми дійшли того ж висновку, якого дійшли і ті громадські організації чорнобильців, які приходять до нас на зустріч: система є несправедливою, систему потрібно виправляти. Ми розуміємо, яким чином потрібно виправляти. Ми розуміємо,

що система має бути спрямована на захист соціальний саме чорнобильців, саме ліквідаторів, саме осіб, які потерпіли. І крім того, система має бути побудована в спосіб такий, щоб мінімізувати можливості зловживань.

Пан Арсеній вже назвав приклади щодо того, що правоохоронні органи насправді багато кейсів знаходять по зловживаннях. На наш погляд, є ще багато недосконалостей, власне, в законодавстві, які призводять до того, що в нас на сьогодні, ну, скажімо так, є підстави говорити про можливості створення більш справедливого з точки зору статусів правового регулювання.

І останнє, що я б хотіла сказати. Ми напрацювали законодавчі пропозиції. Ми проговорювали вже там основні концепції цих пропозицій з багатьма громадськими організаціями. Ми там концептуально принаймні обговорювали, чи там окремі, чи, в принципі, да, там наші ідеї з багатьма народними депутатами.

Ми готові йти в парламент пропонувати ці зміни. Ми будемо дуже вдячні, якщо народні депутати і громадські організації нас підтримають. На наш погляд, система соціального захисту має бути простою, справедливою, такою, що не буде обманювати людей, коли ми обіцяємо на рівні закону все, а потім ми не можемо це реалізувати з об'єктивних причин, і такою, що не буде провокувати наших громадян постійно йти до судів, бо ми також розуміємо і величезне навантаження на судову гілку влади, яка породжує... яка породжується цією ситуацією.

Я думаю, що з мого боку ключові меседжі, які я хотіла сказати, сказала. Дуже дякую всім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дарино Миколаївно.

Від себе єдине, що хочу додати, напередодні круглого столу ще давно, десь пів року тому, ми зустрічались з Дариною Миколаївною, розмовляли за чорнобильські питання, і хотів би додати те, що на сьогоднішній день ми як народні депутати можемо займатися політикою і

популізмом і реєструвати все, що хочеш, але без згоди центральних органів виконавчої влади ми нічого не зможемо зробити. На сьогоднішній день є розуміння з центральним органом влади і народними депутатами, і будемо просити інших народних депутатів, дякую Дарині Миколаївні за цю роботу, яку вони роблять, і ми зі своєї сторони будемо максимально робити, підтримувати і будемо просити також народних депутатів підтримувати цю пропозицію. Дякую.

Наступний Капінус Євгеній Валерійович – голова правління Пенсійного фонду України.

КАПІНУС Є.В. Доброго дня, шановні народні депутати, шановні учасники зборів! Дякую за сьогоднішнє обговорення. Я думаю, що в сьогоднішніх реаліях воно надзвичайно важливе, оскільки піднімає багато питань, які на сьогодні, на жаль, залишаються не вирішеними. І я абсолютно погоджуюсь з тим, що в сьогоднішніх умовах дуже багато питань якраз виникає щодо справедливості застосування тих норм, пошуку, скажімо так, оптимальних рішень, які на сьогодні є. Оскільки насправді, якщо брати на сьогоднішній день, то законодавство має, скажемо так, певні неузгодженості. Було прийнято багато рішень і судів, які, на жаль, скажемо так, теж не спонукало цьому. Але, якщо подивитися на реалії...

Я дуже дякую Дарині Миколаївні за презентацію, яка була надана, вона показала основні показники, показала основні проблематики, які на сьогоднішній день ми маємо. І ми відверто сьогодні бачимо, що якщо брати, порівнювати виплати для ліквідаторів і для осіб, які проживають, то ми бачимо, що в сьогоднішніх умовах, скажемо так, є певний не паритет між ліквідаторами і людьми, які проживають на цих територіях. Проте ми бачимо, що у нас надзвичайно стрімко зростають видатки в цьому напрямку. Якщо подивитися, Ірина Миколаївна наводила приклад, що по 2023 рік ...*(Не чути)* сягала 11 мільярдів. Але, якщо подивитися по факту, по планових

показниках при такій динаміці, яку ми маємо на сьогоднішній день, то ці показники лише за цей рік можуть скласти вже до 15 мільярдів.

І ми чудово розуміємо, що це така прогресуюча, скажемо так, динаміка, яка в кінцевому підсумку може призвести, скажемо так, вкрай негативних умовах, особливо в умовах військових дій і жахливої нехватки коштів. Тому в сьогоднішніх умовах, я думаю, що надзвичайно важливо все-таки пошук рішень, які необхідні для того, щоб знайти правильний саме баланс справедливості і намагатися все-таки мінімізувати ті умови, коли людям необхідно звертатися до судів. Оскільки справді це в сьогоднішніх умовах викликає вкрай невдоволення і негативу, коли людина повинна йти захищати свої права в суді, а все-таки мати чітке законодавство, яке давало можливість, скажемо так, вирішувати ці питання без необхідності таких дій. Якщо можна, я на цьому завершу і дякую всім за сьогоднішнє обговорення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Євген Валерійович.

Наступний Слободянюк Дмитро Павлович – Державний секретар Міністерства охорони здоров'я. Прошу.

СЛОБОДЯНЮК Д.П. Доброго дня, шановні колеги! Валерій Олексійович сьогодні на початку круглого столу багато питань підняв і озвучив, які стосуються теми охорони здоров'я чорнобильців, і те, що робить держава наразі. Тобто додати єдине, що можу, що ті виклики, які були у нас попередні і сталися попередні п'ять років, тобто це COVID, це війна, воно спровокувало якраз ті тригерні точки, які є у чорнобильців. У них і так є порушення їх стану здоров'я, їх систематичні захворювання, але ці тригери спрацювали, в результаті чого пішло зростання і ми маємо невтішні цифри того, що наразі онкологічні прояви, які є у чорнобильців, пішли зростати. І тому в порівнянні навіть 21-23 роки за даними нашої Державної установи "Український державний науково-дослідний інститут медико-соціальних проблем інвалідності МОЗ", тобто вони дають невтішні результати. Тобто ми

зі свого боку як орган центральної влади вбачаємо і розподіляємо більше фінансування через пакети Програми медичних гарантій саме на онкологічні пакети, гематологічні, тобто ті, де ці прояви проявляються найбільше, щоб доступність і можливості для всіх пацієнтів, у тому числі і чорнобильців були доступними.

І ніхто не відміняє, як вже зазначалося, програму "Доступні ліки", тобто реімбурсація лікарських засобів фінансується. Да, звичайно, можливо, всі хотіли б, щоб у більшому обсязі. Окремо ж ніхто не відміняє пільгові норми для чорнобильців компенсації ліків. Звичайно, їх недостатньо, звичайно, хотілось би більше, ми розуміємо, що вартість ліків постійно зростає, а видатки залишаються на тому ж рівні або зменшуються. Тому ми тримаємо руку на пульсі, ми розуміємо скарги усіх чорнобильців, їхні проблеми і намагаємося їх імплементувати безпосередньо через Програму медичних гарантій. Тому я знаю, що чорнобильці є рушієм, є в них підтримка не лише в громадському секторі, а й і в депутатському секторі. Разом ми можемо регулювати дані проблеми. І сьогодні якраз цей круглий стіл може підняти на поверхню ті проблеми, саме я очікую від громадських організацій і лідерів тих постраждалих осіб, які постійно в рупор б'ють, б'ють в стіни, але я знаю, що на різних посадах, яких я був, прислухався, і чорнобильці завжди доносять правду, наскільки б вона не була кричущою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитро Павлович.

Наступний Хейло Олександр Валерійович – заступник міністра енергетики України.

ХЕЙЛО О.В. Доброго дня! Вітаю всіх учасників круглого столу. І я хотів би доповісти, що в межах компетенції Міністерства енергетики України щодо теми круглого столу "Соціальне забезпечення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" в наші повноваження входять

роз'яснення до Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", а саме підпункт 11 частини першої статті 20 і пункту 1 частини першої статті 21. Определены особи, віднесені до категорії першої та другої, яким надається 50-процентна знижка плати за користування житлом і комунальними послугами в межах середніх норм споживання. Також зазначені пільги надаються також членам сімей громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, які проживають в жилих будинках всіх форм власності в межах норм, передбаченого цим законом.

Також пільгами, передбаченим законом... пунктом 11 статті 20 закону, надається дружинам або чоловікам померлих громадян з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, віднесених до третьої категорії, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, або опікунами дітей померлих громадян. Дружини, чоловіки померлих громадян, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, а також опікуни дітей померлих – видається посвідчення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Також до компетенції Міністерства енергетики відноситься Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 року №410, встановлено державні соціальні стандарти у сфері житлово-комунальних послуг. Серед норм споживання електроенергії для пільгових категорій споживачів розраховані на підставі результатів практичних досліджень середньомісячних обсягів споживання електроенергії та природного газу.

Також головним інструментом в регулюванні соціального захисту працівників паливно-енергетичного комплексу на сьогодні виступають галузеві угоди, які встановлюють мінімальні соціальні гарантії, компенсації та пільги і є основою для укладання колективних договорів, трудових договорів і не обмежуються права... *(Не чути)* підприємств та організацій, що розширюють трудових і соціальних пільг та гарантій за рахунок власних коштів підприємств.

Також розділ IV галузевої угоди, який відноситься до охорони праці і здоров'я. В частині питання медичного забезпечення встановлено, що сторони сприяють вивченню стану здоров'я учасників ліквідації Чорнобильської катастрофи, що працюють на об'єктах атомної енергетики та промисловості, та здійснюють розрахунки ризиків вибіркового ефектів, створюють реєстри потерпілих від Чорнобильської катастрофи, вивчення ефективності медичної реабілітації працівників атомних електростанцій, профілактики та оздоровчі рекомендації з діяльності профілакторіїв атомних електростанцій.

Підпунктом 5.1. розділу V "Гарантії соціальних пільг та компенсації" галузевої угоди визначено, що внесенні пропозицій до змін до законів України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" та "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" не допускати звуження обсягів існуючих державних соціальних...

Натомість я хотів би зауважити, що Міненерго має багаторічний досвід соціального партнерства з Атомпрофспілкою. Міненерго готове розглядати та підтримувати також ініціативи Атомпрофспілки і інших органів державної влади, направлені на впровадження заходів з підтримки ветеранської політики, що наразі є однією з пріоритетних для нашої країни.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Валерійович, закінчуйте, будь ласка. Час.

ХЕЙЛО О.В. Дякую за увагу. Я закінчив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Наступний Дяченко Олександр Валерійович – заступник начальника Департаменту внутрішніх автомобільних перевезень Міністерства інфраструктури України. Прошу, до 5 хвилин.

ДЯЧЕНКО О.В. Доброго дня, шановні народні депутати, шановні учасники круглого столу. Користуючись нагодою, я би хотів дуже коротко, але по суті поговорити не просто про забезпечення пільг для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, а, в принципі, про забезпечення пільг для всіх категорій пільговиків, але на транспорті, тому що окремо розглядати категорії немає сенсу і не потрібно.

Для початку кілька цифр. В 2023 році з місцевих бюджетів виділено порядку 3,5 мільярда гривень для компенсацій за пільговий проїзд різних пільговиків. За даними Мінсоцполітики в той же період правом на пільговий проїзд в Україні користувалися порядку 10,7 мільйона громадян. Підрахунки Мінсоцполітики стверджують про те, що для компенсації пільгового проїзду цих 10,7 мільйона громадян щорічно треба закладати порядку 60 мільярдів гривень. Тобто на практиці пільговий проїзд забезпечений на 6 відсотків. Причина такої ситуації дуже проста, вона закладена в законодавстві, де, з одного боку, впроваджуються соціальні гарантії для пільговиків, з іншого боку, об'єктивно немає можливості їх забезпечити. Такий стан справ в часі призводить до створення дуже серйозних проблем, адже виникають дуже сильно незадоволені соціальні групи. З одного боку, перевізники, яким об'єктивно не відшкодовується пільгове перевезення громадян, з іншого боку, пільговики, які бачать в законі норму, проте не можуть неї скористатись.

Вирішення цієї проблеми, як на мою думку, полягає в тому, щоб запровадити прості, прозорі, зрозумілі і справедливі правила надання цих пільг. Мова іде про те, що забезпечувати пільгу треба в межах можливого. За діючого регулювання це неможливо, за діючого регулювання ми будемо все більше породжувати конфлікти і доведемо до тієї ситуації, коли станеться трагедія і доведеться дуже швидко розв'язувати цю проблему. Краще цього не допускати.

Вирішення проблеми в правовому полі може бути досягнуто змінами в законодавство. Принаймні два законопроекти, які стосуються перевезень на автомобільному та міському електричному транспорті, на сьогоднішній день знаходяться у Верховній Раді. Це законопроект 5651: про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо пільг з оплати проїзду та деяких інших пільг, який, по суті, передбачає адресність пільги в тих межах, де вона реальна забезпечена грошима, та інший законопроект, який, окрім того, є євроінтеграційним, номер 4583: про внесення змін до деяких законів України щодо суспільно важливих послуг з перевезення пасажирів автомобільним та міським електричним транспортом.

Ось ці два законопроекти, які вже кілька років знаходяться у Верховній Раді, принаймні частково дозволили б врегулювати ситуацію та привести її до нормального стану, коли пільги надаються пільговику в тих обсягах, в яких вони забезпечені бюджетом. За такого підходу ми знімемо напругу, ми забезпечимо реальні перевезення і знизимо ризики складних соціальних потрясінь, пов'язаних з незадоволенням пільговиків і перевізників.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Валерійович.

Наступний Базика Дмитрій Анатолійович – генеральний директор державної установи "Національний науковий центр радіаційної медицини гематології та онкології України", академік НАМН України. Прошу.

БАЗИКА Д.А. Шановний головуєчий, шановні колеги! Я представник медицини і науки, науки, яка зветься радіаційна медицина. Що вона реєструє зараз? Зараз реєструється підвищення кількості онкологічних захворювань, про яке сьогодні вже говорили, але воно повторюється в підвищенні кількості смертей від судинних захворювань, цереброваскулярних, кардіоваскулярних захворювань. Кількість інвалідів-чорнобильців за 5 років зменшилась на 12

тисяч, зі 108 до 96 тисяч. І це люди, які не виїхали за кордон, ліквідатори за кордон не виїжджають, вони знаходять...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитрій Анатолійович, у вас пропав зв'язок. Тому давайте, переходимо далі, коли з'явиться у Дмитрія Анатолійовича зв'язок, дамо йому змогу договорити те, що він не закінчив.

Коруд Іван Ярославович – голова Овруцької міської територіальної громади Коростенського району Житомирської області, прошу.

КОРУД І.Я. Добрий день, шановні депутати Верховної Ради, представники Міністерства соціальної політики, всі. Дуже дякуємо вам, що ми маємо можливість з вами поспілкуватися в ZOOM, хоча ми дуже-дуже чекали на одноразові звернення, що ми зустрінемося на території Коростенського району. На жаль, так не сталось, то ми й за це дуже вдячні.

Чорнобильська катастрофа наробила дуже багато біди на території північних районів нашої Житомирщини, нашої рідної України. І скажу вам відверто, що на сьогоднішній день у нас 13 голів місцевих рад, вони практично несуть персональну відповідальність за ці зміни, які сьогодні відбуваються або приймаються згідно чинного законодавства.

У нас на території Коростенського району проживає 128 тисяч людей, потерпілих внаслідок ЧАЕС. 7 тисяч – це люди першої категорії, особи з інвалідністю, 33 тисячі – це особи другої категорії і 76 тисяч безпосередньо третьої категорії, які постраждали внаслідок ЧАЕС. 39 тисяч дітей, з них 150 дітей, які мають інвалідність внаслідок захворювання, пов'язаного з Чорнобилем. Основна кількість наших людей, яка забезпечена пільгами і компенсаціями, це особи, на долю яких випали усі наслідки ЧАЕС. Це і відселення, і втрата майна, і роботи, і саме більше сьогодні, що ці люди переживають, це захворюваність.

В цілому, я вам скажу відверто, що долаючи цю соціально-економічну катастрофу, до якої привела Чорнобильська катастрофа безпосередньо, у нас

по онкозахворюванню, я вам приведу прості цифри, тільки по Овруцькій громаді у нас перебуває на обліку 1859 онкохворих людей. І тільки за 2022-2023 роки 380 людей, які... нових хворих, що приводять до високих показників смертності. А це у нас практично, я ще не називаю навіть серцево-судинні захворювання, це практично у нас по Овруцькій громаді, на жаль, такі цифри прикро називати, але практично вимирає село, і більшість – це онкохворих. Якщо відвідати нашу онколікарню, там можна людину спитати: ти звідки? З Овруча. Ти звідки? З Коростеня. Ти звідки? З Народичів. Тобто люди на сьогоднішній день в дійсності потерпіли внаслідок Чорнобиля, дуже велика захворюваність.

І якщо сьогодні навіть, Галина Миколаївна говорить за ці чорнобильські виплати, доплати, які сьогодні, на жаль, їх знімають, то я вам поясню слідує. Норма, яку застосували при прийнятті бюджету на 2024 рік, розмір величини 1600 – розрахункова норма величини, вона на сьогоднішній день тільки породила те, що ми просимо людей в дійсності, враховуючи військовий стан, не перекривати ці дороги, не перекривати інші ситуації. Але ми це все, голови громад, ми не спроможні вирішити без вас і тому ми мабуть 20 разів зверталися, і дуже дякую, що сьогодні маю можливість з вами говорити.

Я скажу відверто, що безпосередньо міністр Дарія Миколаївна, Міністерство соціальної політики сказали, що по законодавству щось наплутано. Да ні, Дарія Миколаївна, нічого не наплутано, все нормально по законодавству. Якщо б міністерство з 2018 року, коли безпосередньо було визначено Конституційним Судом факт безпосереднього відновлення статті 39, то все нормально, вам треба було просто міністерству взятися. І коли конкретно було зазначено, що доплати пенсій особам, які проживають на забруднених територіях та зонах добровільного відселення 2-3 мінімальних, то ми б не заставили людей сьогодні звертатися до суду.

Тому єдине прохання, що в дійсності, коли зараз вели розмову, ці всі питання треба врегулювати на законодавчому рівні. Тому що у нас на

сьогоднішній день вже десь виконавча служба направила більше 5 тисяч виконавчих вимог до Пенсійного фонду і, зрозуміло, що одним зняли, одним не зняли, йдуть скандали сьогодні між людьми. І я більш ніж впевнений, що на сьогоднішній день 13 голів органів місцевого самоврядування Коростенського району, ми залишаємося заручниками, хоча ми нічого не можемо зробити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Ярославович, час вже. Час вже закінчився.

КОРУД І.Я. Я, єдине, хотів би пропозицію, якщо дозволите.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дозволяємо.

КОРУД І.Я. У нас є прохання від всіх, від громадських організацій внести зміни до бюджету – і зняти цю розрахункову величину 1600 гривень, тому що на сьогоднішній день це тільки породжує невдоволення серед людей, і знайти законне, справедливе рішення для того, щоб дійсно врегулювати ці питання. І, єдине, на ці пенсії, які сьогодні отримують ліквідатори, повірте, вони більше тратять сьогодні на лікування.

Вибачте. Дуже дякую, що маємо сьогодні можливість поспілкуватись.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Ярославович.

Буквально 30 секунд, Дарина Миколаївна хоче вам дати коментар з приводу вашого виступу. Дякую.

МАРЧАК Д.М. Дуже дякую.

Я б хотіла звернути увагу, що якраз чорнобильці-ліквідатори не отримують тих грошей, про які ви зараз говорите: оця доплата за проживання в зоні радіаційного забруднення. Це перше.

Друге. Конституційний Суд своїм рішенням від 2018 року відновив норму закону 39-у. Якщо ви подивитесь норму закону, редакцію статті 39, яку відновив Конституційний Суд, вона дуже чітко говорить, що доплата встановлюється за роботу в зоні радіаційного забруднення. Там немає, не було і немає зараз норми про доплату за проживання в зоні радіаційного забруднення.

Третє. Якраз для того, щоб уможливити фінансування пенсій для ліквідаторів, пенсій для осіб, які отримали інвалідність, в умовах, коли у нас лавиною просто збільшуються обсяги видатків, доплат за проживання в зоні радіаційного забруднення, і це відтягує у нас можливості для фінансування пенсій саме для ліквідаторів, було запроваджено ось цю норму про 1600 гривень. 1600 гривень – це розмір прожиткового мінімуму і розмір МЗП на момент введення в дію закону, який відв'язав мінімалку від будь-яких... заборонив використовувати мінімалку як будь-який розрахунковий показник, тому в цьому є абсолютно нормальна, зрозуміла логіка. Але знов-таки давайте виходити з кількох базових речей: немає, не було, і конституційно суд відновив норму закону, в якій так само не було доплати за проживання в зоні радіаційного забруднення. Просто передивіться історію редакцій Закону 796.

КОРУД І.Я. Ми все передивилися і коли звернулися до комітету і звернулися до вас... Передивіться наші звернення, щоб я не затримував ваш дорогий час.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Все передивимося. Все.

15 секунд, Арсеній.

ПУШКАРЕНКО А.М. Іване Ярославовичу, ми з вами говорили, радий вас бачити. Дійсно, ситуація, бачите, тут дуже багато законодавства, дуже

багато підзаконки, багато всього, а в кінці все одно порушуються права людей, на жаль, хоч є і багато маніпуляцій в цьому всьому.

Тому я виступаю з такою ініціативою прибічникам сьогоденного круглого столу, Іване Ярославовичу, я до вас звертаюся, оскільки ви обрані в Житомирській області керівником робочої групи від всіх зацікавлених громад і організацій, про те, що ініціюю перед Уповноваженим Верховної Ради Дмитром Лубінцем відповідну зустріч, звернусь до нього, щоб ми зробили з ним зустріч, ви запросили всіх зацікавлених. Я думаю, що ми не тільки з нашої області запросимо, а і з Київської, Чернігівської і Рівненської для того, щоб ми могли обговорити із Уповноваженим ці питання для того, щоб він, оскільки в нього є відповідний мандат, також втрутився, вивчив це питання і звернув увагу, я думаю, всіх органів зацікавлених в цьому питанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Арсенію.

Наступний у нас доповідач, давайте ми вже далі будемо йти, тому що часу... у нас регламент. Значить, наступний доповідач Єфименко Олена Володимирівна – генеральний директор Державного некомерційного підприємства "Національний інститут раку". Прошу. Олена Володимирівна є, нема, присутня? Нема.

Наступний Кобчик Володимир Петрович – голова Товариства ветеранів-інвалідів ліквідації аварії на ЧАЕС. Прошу, Кобчик Володимир Петрович. Прошу, до 5 хвилин, будь ласка, давайте.

КОБЧИК В.П. Дуже дякую.

Вітаю, членів комітету, членів уряду та побратимів! Дякую за організацію та проведення зустрічі напередодні 38-х роковин з дня Чорнобильської катастрофи, техногенної катастрофи планетарного масштабу.

Ця надзвичайна катастрофа в історії людства сталась 26.04.1986 року о 1-й годині і 23 хвилини ночі на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС, яка має глобальні наслідки, та змінила досі... і долі людей планети. Внаслідок вибуху із зруйнованого реактора в атмосферу було викинуто більше 50 мільйонів кюрі, що дорівнює розриву більше 500 атомних бомб, скинутих на Хіросіму. Мало хто тоді знав, що радіоактивний слід протягнеться на довгі роки через душі людей, назавжди змінить долю у лабіринті скорботи, сумніву і страждань. Для сотень тисяч ліквідаторів випробування продовжується. Вони ускладнюються безкінечною економічною кризою, війною, нескінченним переглядом і вихолощуванням норм і положень Закону України про статус.

Декілька слів із діяльності нашої організації, першої Чорнобильської організації. Збудували три меморіали: один у Москві, два у Києві. Ініціатори і учасники першого закону Союзу про статус. Ліквідували аварію, реконструювали та відновили роботу трьох енергоблоків. Але 15 грудня 2000 року о 13 годині 17 хвилин по указу Президента Кучми і при його безпосередній участі, незважаючи на наші публічні протести, натиском кнопки АЗ-5 на блоку №3 ЧАЕС вмерла. Сьогодні енергоблоки атомних електростанцій України є основним постачальником енергії.

Ми ініціювали ряд постанов Кабінету Міністрів про підвищення соціального захисту громадян. Член нашої організації є автором гімну Чорнобиля. За проявлений героїзм під час ліквідації Чорнобильської катастрофи маємо чотири героїв СРСР (два посмертно). Чотири герої України (два посмертно). 382 члени товариства нагороджені високими державними нагородами Союзу і України.

Те, що пережив персонал ЧАЕС в цілому, з трудом сприймається розумом. Природна реакція людини – врятуватися, бігти в безпечне місце. Але ніхто не тікав нікуди. Персоналу було потрібно не просто вижити, витримати це кошмарне пекло, але ще й приймати нестандартне, критичне рішення, виконувати необхідні дії на об'єктах ЧАЕС. Персонал виконав свій

професійний обов'язок. 29 моїх колег і персоналу зміни ЧАЕС та пожежних загинули в перші години і дні катастрофи від гострої променевої хвороби. Це був гіркий початок продовження з нескінченного списку загиблих та померлих, згубний ворог цієї невидимої тихої і недотичної війни смертельно реальний і небезпечний і сьогодні продовжує відбирати життя наших побратимів, колег, друзів і дуже близьких нам людей.

Тільки в нашій організації, початковий склад якої 3 тисячі 80 членів, станом на сьогодні із життя пішли 1 тисяча 811 чоловік. А загальні втрати постраждалих від Чорнобильської катастрофи, початковий склад яких був приблизно 3 мільйони 400 тисяч чоловік, більше 1 мільйона 700 тисяч чоловік пішли із життя.

Наші пропозиції щодо поліпшення соціального захисту постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Перше. Державі обов'язково зробити моніторинг територій з метою визначення радіоактивного забруднення. Багато років ця робота не проводилась. Не за горами 40-а річниця з дня катастрофи. Потрібно нагадати світовій спільноті про наш подвиг і окреслити проблеми, пов'язані з наслідками Чорнобильської катастрофи. Ми, які пережили катастрофу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 30 секунд.

КОБЧИК В.П. Вибачайте, я продовжую.

Ми пропонуємо організувати і провести по цим двом питанням спеціальне засідання. Сьогодні ми, чорнобильці, вимагаємо і наполягаємо на виконанні рішень Конституційного Суду України щодо поліпшення пенсійного забезпечення учасників ліквідації Чорнобильської катастрофи і потерпілих, а це рішення від 17 липня 2018 року №6-р, від 7 квітня 2021 року 1-р, від 20 березня 2024 року №2-р, від 3 квітня 2024 року №4-р. Закон 796 – це наша Конституція.

Ми також пропонуємо, щоб підвищили пенсію учасникам ліквідації аварії другої категорії, ця категорія зовсім забута. І наші пропозиції такі. Учасникам ліквідації аварії, її наслідків та евакуйованим з 30-кілометрової зони – чотири прожиткових мінімуми для непрацевдатних осіб, потерпілим – три прожиткових мінімуми для непрацевдатних осіб.

І останнє, що я хочу сказати. Чиновники Управління справами Верховної Ради самовільно і грубо без присутності керівництва ...*(Не чути)* Чорнобиль України відібрали приміщення, офіс, зламавши і помінявши замки, розбили адресну дошку офісу. Наскільки нам відомо, під час воєнного стану це робити заборонено, знову ж таки нагадую вимоги статті 382 кримінального кодексу України. Прошу керівництво Верховної Ради України позитивно вирішити цю проблему.

Стаття 382 "Невиконання судових рішень", частина чотири: умисне невиконання службовою особою рішення Європейського суду з прав людини, рішення Конституційного Суду України та умисне недодержання нею висновку Конституційного Суду України карається позбавленням волі від 3 до 8 років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років"...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Петрович, дякуємо. Дякуємо, бо ви забираєте час у інших. Дякуємо.

Шановні колеги, прошу наступні доповідачі. Можливо, з кінця починайте, з пропозицій, а то тільки що Володимир Петрович 4 хвилини використав на ту інформацію, яку ми і так знаємо, а вже по суті на конструктив часу не вистачило. Тому прошу, давайте ми цей час будемо використовувати так, як потрібно.

Дякую вам, Володимир Петрович.

Наступний доповідач – президент Всеукраїнської громадської організації... Дякую. Яценко Іван Михайлович – президент Всеукраїнської

громадської організації "Союз Чорнобиль України". Прошу. До 5 хвилин, уточняю.

ЯЦЕНКО В.М. Дякую за запрошення. І хочу зразу перейти так, як говорили, по суті.

А по суті у нас питання дуже стоїть... Зробіть тихіше. Я вибачаюсь, у нас тут два комп'ютери.

А по суті у нас питання по медичному забезпеченню, яке стоїть дуже гостро в усіх областях України. Питання наших реабілітаційних центрів, центрів радіоактивного захисту населення чогось перейшло із державної власності до комунальних підприємств. Ніхто не дивиться на Постанову 1218, яка регламентує ці медичні заклади.

Я сам був присутній на комітеті соціальному у місті Києві, де мені прямо в очі сказали, що ця постанова уже не діє. Але вона діє, на сайті Верховної Ради постанова існує як діюча.

Друге питання. Дуже гостро стоїть питання у нас з отриманням вдовам документів. І я уже це питання піднімав неодноразово і в Міністерстві охорони здоров'я, Міністерстві соцполітики, про те, що оцю ганебну норму – експертний висновок після смерті, - потрібно скасувати.

Ми підготували законопроект. Я направив на комітет, я надав цей проект закону і Дарині Марчак. Будь ласка, ознайомтеся із ним і якомога скоріше введіть його в життя. Тому що люди у нас дуже швидко, от і Дмитро Анатолійович Базика сказав деякі цифри, може, не всі успів.

Уходять із життя, і сім'ї потім не можуть користуватись пільгами, які були надані ліквідатору аварії на ЧАЕС.

І третє питання, Володимир Петрович мене опередив, все-таки я хочу теж сказати пару слів по питанню нашого офісу. Як би там не було, організація в цьому офісі знаходилась 33 роки, цей будинок належить Апарату Верховної Ради, Управлінню житловими будинками. Керівники прийшли після нового року, закрили приміщення, поміняли замки. У мене

одне питання до депутатів: скажіть, будь ласка, єсть іще у нас Закон про культові споруди, я спеціально подивився, його почитав. Культові споруди, які коштують мільйони, надаються релігійним общинам безкоштовно, а організації, члени якої спасли Україну і Європу чи пів Європи, не можуть отримати такої преференції.

На даний момент у нас просто-напросто немає коштів у зв'язку з війною, у зв'язку з тим, що всі наші члени, як правило, дотують Збройні Сили України, а не збирають кошти на те, щоб оплатити офіс. Прошу депутатів звернути на це увагу і якось допомогти нам вирішити це питання.

У мене все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Михайлович.

Наступний доповідач Гуменюк Ірина Олександрівна, Дослідницька служба Верховної Ради України.

ГУМЕНЮК І.О. Всім доброго дня. Хочу привітати і сказати, не затримуючи час, хочу сказати, що з точки зору, готуючи інформаційну довідку до цього круглого столу, звичайно, мені довелося прослідкувати про ті дослідження, які існують за кордоном. Оскільки аварія на Чорнобильській АЕС, вона піднята на сьомий рівень за шкалою INES, події. І звичайно, що здебільшого інтерес представляє екологічний та медичний аспект цієї проблематики. І хочу ще зазначити, що фактично в кожному другому дослідженні вказується про те, що кількість постраждалих Чорнобильської АЕС в Україні чомусь зростає, коли подія від нас віддаляється все далі і далі. Звичайно, це не може не турбувати і нас, не може турбувати і наших іноземних партнерів, оскільки це впливає на рівень міжнародної допомоги.

Що стосується нас, то звичайно, що нас цікавить питання того, чому виникла така ситуація. Якщо промоніторити законодавство, то виявляється достатньо цікава ситуація: фактично 42 види допомоги. Це занадто велика кількість людей, що впливає свого часу і зменшує рівень саме цієї допомоги.

І, дійсно, тим людям, які потребують такої допомоги, ми вимушені, держава в силу своїх фінансових можливостей вимушена її зменшувати. Звичайно, що навіть якщо прослідкувати історію створення законодавства, формування законодавства, то значна частина пільг і гарантій, і компенсацій, які були передбачені, вони були передбачені з точки зору на упередження на тих чи інших ризиків.

І, звичайно, з часом і з розвитком наших відносин ті чи інші пільги потрібно було скасовувати. І тут виникла сама складна ситуація, яка існує на сьогоднішній день, - кількість судових справ. Станом на грудень 2023 року 50 мільярдів, 50 мільярдів гривень за судовими справами, відповідно за чорнобильськими судовими справами держава повинна виплатити. Більше того, проводиться статистика і незалежних юридичних правників, які кажуть, що 80 відсотків судових справ суди визнають за позивачами. Тобто це абсолютно ненормальна ситуація. І я скажу, що більшість не тільки це вади законодавства, більшість у тому, як підходить до цих позицій суд. Більше того, навіть правові позиції Верховного Суду відрізняються і доволі часто суди відступають від своїх позицій. Це теж ненормальна ситуація.

Загрозу становить не тільки розмір, загрозу становить те, що далі іде Європейський суд з прав людини. І там відповідно ми вже безпосередньо будемо вирішувати дуже глобальні і дуже складні питання. Спостерігається тенденція, коли суди визнають і присуджують виплати по тим пільгам і компенсаціям, яких уже немає в законодавстві. Це теж ситуація, яка потребує вирішення. Тому є дуже багато проблем, є дуже складні проблеми, які не просто потребують системно, а потребують системно в усіх аспектах, з законодавчого, судового розібратися в кінці кінців з цим питанням, оскільки ця ситуація ненормальна.

На сьогоднішній день, якщо промоніторити юридичні послуги, то фактично така іде реклама про те, що вирішуємо пенсійні справи без проблем із стовідсотковим позитивним-позитивним успіхом. Тому тут є над чим попрацювати, при чому ця проблема спільна, спільна проблема і для

державних органів виконавчої влади, для Верховної Ради і її *(Не чути)*
Звичайно, все, що стосується цієї проблематики, вона, напевно, не
вирішується тільки виключно на рівні закону. Напевно, тут треба підходити
абсолютно комплексно із врахуванням міжнародних стандартів і не забувати
про те, що зменшення або скасування тих чи інших пільг не обов'язково є
звуженням змісту прав Саме з цих позицій треба виходити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ірино Олександрівно.

Наступний доповідач Прудніков Павло Вікторович, заступник голови
Атомпрофспілки України. Прошу.

ПРУДНІКОВ П.В. Бажаю здоров'я всім присутнім. Я хотів би озвучити
декілька проблем, які стосуються працівників підприємств зони відчуження,
тому що Чорнобильська катастрофа відбулася у 86-му році, а роботи з
подолання наслідків Чорнобильської катастрофи тривають досі і будуть
тривати ще десятки років.

Перша проблема – це недостатнє фінансування за бюджетними
програмами 110 і 120. Для прикладу, по 110-й програмі коштів в 2024 році
передбачено на 5,7 мільйона гривень більше ніж в 23-му, але на 169
мільйонів гривень менше ніж в 2021 році. 120-а програма, за якою працює
Чорнобильська атомна електростанція, забезпечено на 48 відсотків від
потреб. І це перш за все відбивається на працівниках, роботодавці вимушені
прибігати до таких заходів, як призупинення трудових відносин, скорочення
штатної чисельності працівників, накопичуються борги по заробітній платі,
не виплачується матеріальна допомога на оздоровлення до відпустки, не
виплачується премія, а якщо виплачується, то в розмірі один відсоток.

Друга проблема – це погашення заборгованості із заробітної плати
працівникам підприємства "Північна Пуща". Це не тільки заборгованість по
зарплаті і її складових, але це і виплати, які належать працівникам, які

звільняються, а також це виплати працівникам, які були мобілізовані до Збройних Сил України і сьогодні захищають нашу Батьківщину. Ми разом з ...*(Не чути)* і з Міндовкілля в грудні 2023 року намагалися вирішити це питання, але через позицію Міністерства фінансів України це питання не було вирішено тоді і не вирішено досі.

Третя проблема – це відшкодування підприємств зони відчуження Пенсійному фонду України за виплату та доставку пільгових пенсій. На розгляді у Верховній Раді був зареєстрований законопроект №5658, автор пані Василевська-Смаглюк, але досі він залишається без розгляду. І ми сподіваємось на те, що Верховна Рада України приділить йому відповідну увагу.

Четверта проблема – соціальний захист працівників підприємств зони відчуження. Тому що базовий Закон України про статус і соціальний захист громадян, так, дійсно передбачає соціальний захист і забезпечення людей, які брали участь в ліквідації, безпосередній ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Але для тих працівників, які більше 20-30 років працюють на підприємствах і зараз долають ці наслідки, в цьому законі нічого не передбачено. І вони не можуть зараз отримати відшкодування шкоди, завданої здоров'ю, не пройти достатнє медичне обстеження та лікування в спеціалізованих медичних установах МОЗ України, ні встановити причини і зв'язок між захворюванням, пов'язаного з Чорнобильською катастрофою та їх роботою.

І п'ята проблема на сьогодні така досі вагома, але і теж досі не вирішена, - це необхідність обов'язкового медичного страхування для персоналу, який працює з радіоактивними відходами. Відповідно до статті 28 Закону України "Про поводження з радіоактивними відходами" для персоналу, який працює з радіоактивними відходами, передбачений соціальний захист, зокрема, у формі обов'язкового державного медичного страхування. Воно є різновидом загальнообов'язкового державного

соціального страхування і на сьогодні чітко не регулюється законодавством. Прошу шановних народних депутатів теж звернути на це увагу.

Наші пропозиції по кожній із оголошених мною п'яти проблем були в письмовому вигляді передані на розгляд комітету і ми сподіваємося, що вони знайдуть своє відображення у заключному документі.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Вікторович.

Наступний доповідач Кушнір Богдан Сергійович. Є присутній? Немає.

Яценко Володимир Михайлович – віце-президент Всеукраїнської громадської організації "Союз Чорнобиль України". Прошу до 5 хвилин.

Яценко Володимир Михайлович. Був.

ЯЦЕНКО В.М. Є. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, Володимир Михайлович.

ЯЦЕНКО В.М. Дякую. Шановні учасники круглого столу, вітаю всіх. Уважно вислухав критичні зауваження до Закону України ...*(Не чути)*, одним із співавторів якого я є як народний депутат першого, другого і третього скликань, і всі три скликання працював в чорнобильському комітеті Верховної Ради України, мушу нагадати слова голови Держкомчорнобиля України тодішнього, який представляв під час розгляду на Верховній Раді блоку національного українського законодавства з питань Чорнобильської катастрофи позицію Кабміну. Він сказав, що це результат тривалої плідної роботи органів виконавчої влади, народних депутатів, національної науки і громадськості.

І реалізуючи цю ідею, цей основний зміст, закладений в принципи державної політики у цій галузі, в статті 1 Закону України про статус, пріоритет життя і здоров'я людини, соцзахист, повне відшкодування завданої

шкоди, координація діяльності органів влади і громадськості і спиратися при прийнятті рішень на висновки національної науки. Якщо додержуватися цих принципів, підкреслюю, можна уникнути гарантовано кризових ситуацій, принаймні вони не будуть настільки болісними ні для держави, ні для людей. Це висновок номер один.

Висновок номер два чи пропозиція номер два. Останнім часом доводиться чути критику, що, мовляв, цей закон України має захищати лише тих людей, які реалізовані вже, щодо яких реалізований ризик. Категорично заперечую. В тому-то і сутність Закону України про статус, в тому, що він попереджає негативний розвиток подій, і підкреслюю, якщо змінити цю стратегію на зовсім протилежну – захищати лише тих, хто вже сьогодні втратив суттєво здоров'я – це буде антиконституційний, антилюдський підхід. Це буде суперечити нормам принаймні 3 і 6, і 16 статті Конституції України.

Першим національним законодавчим актом, нагадую, була Концепція проживання населення на забруднених територіях, затверджена Постановою Верховної Ради України №791 від 1991 року. Там затверджена норма, семиберна концепція і всі намагання, які сьогодні згадували, про перегляд зон радіаційного забруднення, без вирішення проблеми реконструкції ДОЗу, без врахування того, скільки вже спожило населення радіації, яке там проживає, переглядати зони буде протизаконним, протиправним, підкреслюю, і знову буде наражатися на рішення Конституційного Суду України, підкреслюю, і правда буде тут на стороні людей. Це третє.

Наступна пропозиція щодо фінансування. Людям кажуть, воно ж не скорочується, і раніше було близько 2 мільярдів, і зараз 2 мільярди залишилось. Давайте, беремо два показники: держбюджет 2013 року, витратна частина – 420 мільярдів, соцзахист чорнобильців – 2,6 мільярда. Це 0,6 відсотка. Бюджет 2024 року: витратна частина – 3,3 трільйона, захист чорнобильців – близько 2 мільярдів. Це 0,06 відсотка, шість сотих відсотка.

За 10 років частка витрат на соціальний захист чорнобильця скоротилася в 10 разів.

Шановні народні депутати, шановні присутні, спробуйте знайти, будь ласка, хоч одну статтю бюджетних витрат з таким негативним скороченням? Не шукайте, ви її не знайдете просто, порівняйте, підкреслюю, і звідси всі ті проблеми, які накопичуються.

Ми мусимо концентрувати зусилля на обороні України і допомога ЗСУ записана одним із найголовніших завдань "Союзу Чорнобиль України", які затверджені були на останній конференції 4 квітня цього року. Але погодьтеся, треба дотримуватись певної, так би мовити, пропорційності скорочення витрат, в тому числі на соціальний захист.

Наступне. Мені можуть задати питання, так що, не можна взагалі переглядати чорнобильські закони? Чому ж не можна, читайте уважно рішення Конституційного Суду України №6 від 18-го року, №1 від 21-го року, №2, №4 від 24-го року, там все написано, узагальнюючий висновок і вимога Конституційного Суду: скасовувати соціальні норми неконституційного, але запроваджувати інші не менш ефективні норми можна, будь ласка. І щоб не помилятися, не завдавати шкоди людям і не провокувати невдоволення людей, треба при напрацюванні пропозицій співпрацювати з громадськістю, співпрацювати з наукою і так далі.

Пані Дарина зараз згадувала про те, що начебто вже готові зміни до чорнобильського закону. Так, будь ласка, дайте їх чорнобильським громадським організаціям, щоб їх ретельно відпрацювали і дали свої зауваження перед тим, як ви пропонуєте вносити і розглядати народним депутатам України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Михайлович, час.

ЯЦЕНКО В.М. І останнє. Підкреслюю, наближається 40-а річниця, "Союз Чорнобиль України" пропонує, чорнобильська трагедія – 40-і

роковини, ми запропонували Кабміну напрацювати окремий план дій щодо цієї дати, підготувати національну доповідь. Повірте, наш досвід, коли ми готували і розповсюджували в структурах ООН і Євросоюзу національну доповідь України з цих питань, дозволялось залучити більш активно допомогу нашій країні з боку міжнародних і в тому числі європейських партнерів.

Дякую. Низький уклін героям ліквідаторам. Всім побажання здоров'я.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимир Михайлович.

Наступний доповідач – Білоєнко Володимир Миколайович, ініціативна група ліквідаторів Чорнобильської катастрофи. До 5 хвилин, прошу.

БІЛОЄНКО В.М. Доброго дня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добрий день.

БІЛОЄНКО В.М. Чути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чути, чути.

БІЛОЄНКО В.М. Доброго дня. Вітаю всіх присутніх. Хочу сказати наступне, що ініціативна група давно співпрацює з суб'єктами державного управління. Також хочу підтримати пропозиції виступаючого депутата Арешонкова, дуже слушні пропозиції. І хочу зазначити, що я зараз буду мовити, це хочуть послухати дуже багато ліквідаторів.

Хочу наступне сказати. Хочемо зазначити про поважне і знакове ставлення Президента України Володимира Зеленського до учасників ліквідації Чорнобильської катастрофи. В грудні 22-го року з нагоди Дня вшанування учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС Президент України Володимир Зеленський зазначив про наступне.

"Тридцять шість років тому ліквідатори наслідків аварії на Чорнобильській АЕС захистили не лише Україну, а й увесь світ, майбутнє всіх нас. Сьогодні наші захисники і захисниці знову в обороні нашого майбутнього. Цього року Росія створила нові загрози, які могли б перевершити навіть ту найстрашнішу аварію. Ніколи не забудемо подвиг ліквідаторів і нікому не дозволимо знехтувати ціною, яку Україна і світ заплатили за ліквідацію наслідків аварії на ЧАЕС. Вічна шана героям Чорнобиля за їх подвиг. Дякую всім, хто наближає нашу перемогу".

І це не про постраждалих. Саме таке бачення у нашого Президента Володимира Зеленського в оцінці заслуг учасників ліквідації Чорнобильської катастрофи перед Україною, українським народом, громадян України всіх національностей, вважаючи їх героями і ветеранами, захисниками і захисницями України.

Саме таким чином держава Україна виконає свій конституційний обов'язок перед громадянами, які брали безпосередньо участь у ліквідації наслідків Чорнобильної катастрофи та фактично є ветеранами, захисниками і захисницями України, щодо належного їх правового визнання такими на законодавчому рівні не залежно від галузевої належності підприємств, установ і організацій, якими громадяни як цивільні, так і військовослужбовці були направлені до участі у виконанні державного завдання з ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю, а також встановлення і гарантованої реалізації соціальної справедливості, рівних конституційних прав і свобод відповідно до вимог міжнародних нормативно-правових актів, Конституції України і Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи".

А в Законі України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (№3551 від 1993 року), назріла необхідність на законодавчому рівні внести зміни щодо визнання громадян, які мають статус учасник ліквідації Чорнобильської катастрофи, відповідно тих, які не мають інвалідності –

учасниками бойових дій, а громадян з числа учасників ліквідації Чорнобильської катастрофи з інвалідністю – інвалідами внаслідок війни. Виключно за фактом участі громадянина у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, а не за належністю до окремих військових чи невійськових формувань, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 30 секунд залишилось. Дякую.

БІЛОЄНКО В.М. Що не допустить жодної дискримінації серед громадян, які мають однаковий статус учасника ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи.

Вважаємо, що встановлення справедливості у ветеранському законодавстві є невід'ємною частиною пропагування патріотизму, сприяння формуванню у суспільстві шанобливого ставлення до учасників ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та на їх прикладі національно-патріотичного виховання громадян України, закордонних українців усіх вікових груп та наступних поколінь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Миколайович, час уже вичерпався.

БІЛОЄНКО В.М. У нас завжди час в кінці заходу, вибираються, а висказуються тільки ті, хто на початку виступають.

Хочу сказати, що в державному управлінні і в цьому питанні, і в інших є багато недоліків, свій чередний виступ я перешлю до вашого комітету. А хочу побажати вам, депутатам комітету, більшої уваги до нас, громадян України, і це приведе до соціальної справедливості і конституційності.

Бажаю всім здоров'я, розуміння, всього найкращого. До побачення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимире Миколайовичу.

Я вам хочу сказати, що заради соціальної справедливості ми сьогодні тут і зібрали цей круглий стіл для того, щоб вирішити ці питання. Буквально 15 секунд просить Арсеній Михайлович, репліка на ваш виступ.

ПУШКАРЕНКО А.М. Я хотів подякувати пану Білоєнку Володимиру Миколайович і зазначити, що ви абсолютно в вашому виступі правильно сказали, цитуючи Президента Володимира Зеленського. Власне, процитувавши його, ви і зазначили ту сьогодні філософію, те розуміння, яке наша команда сьогодні, тут представники і монобільшості, і виконавчої влади, яку представляє монобільшість, вкладає у вставлення і розуміння сьогодні, яке повинно бути до ліквідаторів, до людей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

І ще раз наголошую, якщо ми сьогодні подивимося і на ту презентацію, яка була Міністерством соцполітики представлена, і на інші речі, то ми сьогодні чуємо, що питання дискусії йде про те, що за останні п'ять майже років видатки на забезпечення людей, які постраждали внаслідок або є ліквідаторами, збільшилося. Так, дійсно, ми говорили сьогодні про зловживання, про інші аспекти, про моменти справедливості, вони є. Вони є. Але збільшилися. І хочу зазначити, що не при нас була ліквідована четверта зона і ота комплексна програма, про яку згадував пан Арешонков, у 2015 році.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Наступний виступаючий – ініціативна група громадських організацій, запрошених народним депутатом України Арешонковим Володимиром Юрійовичем, членом Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності. Прошу, до 5 хвилин.

_____ . Доброго дня! Я хочу коротко озвучити два питання. Це перше питання, поставити крапку по ньому вже, хто має право доплати по 39 статті, і розрахункова величина, яка має застосовувати.

Незважаючи на те, що Конституційний Суд України у своєму рішенні від 17 липня 2018 року не скористався правом встановлення порядку його виконання в частині щодо застосовування статті 39 Закону України про статус Велика Палата Верховного Суду у Постанові по справі 240/4937/18 від 18.03.2020 року дійшла висновку, що 17 липня 2018 року відновила дію редакції статті, яка діяла... яка була чинна до 1 січня 2015 року. Цитую позицію Великої Палати Верховного Суду: "Тому стаття 39 Закону 796 від 17 липня 2018 року має такий зміст. Стаття 39 "Доплата громадянам, які працюють на території радіоактивного забруднення". Громадянам, які працюють на території радіоактивного забруднення, проводиться доплата в таких розмірах. У зоні безумовного обов'язкового відселення – три мінімальні заробітні плати, у зоні гарантованого добровільного відселення – дві мінімальні заробітні плати". І зараз дуже уважно: "Пенсії непрацюючим пенсіонерам, які проживають на цих територіях, і стипендії студентам, які там навчаються, підвищуються у розмірах, встановлених частиною першою цієї статті".

Да, у нас в Україні не розповсюджено і широко не застосовується прецедентне право, воно застосовується в певних країнах. Я думаю, ви знаєте, що таке прецедентне право. Але ситуація в тому, що рішення Верховного Суду і Верховна палата Верховного Суду є авторитетним органом, рішення якого ми можемо брати за основу і виконувати... і користуватися у виконанні. І він чітко у своїй постанові зазначив, що норма статті 39 і визначив порядок кому і в якій інтерпретації вона визначена.

Щодо розрахункової величини, знову ж, 1 січня 2017 року набрав чинності Закон України номер 1774 від 6 грудня 2016 року. За змістом пункту 3 розділу II прикінцевих положень і перехідного положення цього закону мінімальна заробітна плата після набрання чинності цим законом не

застосовується як розрахункова величина для визначення посадових окладів та заробітної плати працівників та інших виплат. До внесення змін до законів України не застосовується мінімальна заробітна плата як розрахункова величина, яка застосовується в розмірі прожиткового мінімуму, саме важливе, для працездатних осіб, установленого на 1 січня відповідного календарного року, починаючи з 1 січня 2017 року.

Знову ж, є рішення Великої Палати Верховного Суду, де чітко зазначено, що загальним правилом застосовується, що розрахункова величина для визначення посадових окладів, чітко зазначається, Верховний Суд зазначив, що береться прожитковий мінімум. І Верховний Суд, Верховна Палата пише, цитую: "З огляду на викладене нарахування і виплата доплат до пенсій як непрацюючому пенсіонеру, який проживає у зоні гарантованого добровільного відселення, яка передбачена статтею 39 Закону 796, здійснюється (зараз уважно слухаємо) у розмірі прожиткового мінімуму для працездатних осіб, який встановлений на 1 січня відповідного календарного року". Це не 1600, як говорили представники Міністерства соціальної політики України. 1600 – це прожитковий мінімум, який був встановлений на відповідний рік, 2017 рік. Рішення Верховного Суду чітко зазначає застосування і дає роз'яснення виконання певних норм закону. І я вважаю, знову повторююся, що Верховний Суд, Верховна Палата є авторитетним державним органом, який ми можемо брати за основу, ці рішення, і виконувати.

Тому моя позиція: привести у відповідність Закон України про Державний бюджет на 2024 рік, а саме абзац четвертий, статтю 8, яка порушує конституційні права особи і порушує норми статті Закону України 796. Тому що люди, дійсно, мають право на цю виплату, вони звертаються в суд, і вони, коли їхні права не... коли рішення суду в правовій державі не виконується, правова держава втрачає і статус, і розуміння правової держави.

І, знову ж, є стаття 17 Закону України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини", там закріплено,

що суди застосовують при розгляді справи Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику суду як джерело права. І там чітко зазначено, що держава несе відповідальність за виконання остаточних рішень, якщо чинники, які затримують чи перешкоджають повному й вчасному виконанню, перебувають у межах контролю органів держави. На державу покладено обов'язок дбати про те, щоб остаточні рішення, винесені проти її органів, установ чи підприємств, виконувались відповідно до зазначених вище вимог конвенції – Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Час, якщо можна, час вже закінчився.

І Кудін Валентина Анатоліївна хоче репліку сказати у вищесказаному.

КУДІН В.А. Доброго дня. Я все ж таки хотіла б привернути увагу про те, що на статті 39 не поставлена крапка, а поставлено декілька крапок. Тому що, мені здається, за результатами нашого засідання буде продовжена робота.

І хотіла б все-таки зачитати закон, тому що Україна є правнича держава. І стаття 39 передбачає, та, яка чинна на сьогоднішній день, передбачає: "Доплата громадянам, які працюють у зоні відчуження, частина перша: громадянам, які працюють у зоні відчуження, встановлюється доплата у порядку і розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України". Привертаю увагу, вона є діючою і чинною.

Дякую.

_____ . А можна таке питання?

КУДІН В.А. Да, будь ласка.

_____ . У чому питання, дивіться, я розумію, мою позицію всі чули. Я б хотів би просто задати конкретне питання і вашу відповідь почути.

В 2018 році було винесено рішення Конституційного Суду...

КУДІН В.А. Хвилиночку, а давайте тепер покроково.

_____ . Чекайте, чекайте...

КУДІН В.А. Ні, зачекайте. Рішення Конституційного Суду, будь ласка, зачитайте резолютивну частину.

_____ . Ні, я питання. Я спитаю, ви почуєте мене питання, а тоді дасте відповідь. Можна?

КУДІН В.А. Будь ласка.

_____ . Дивіться, рішення Конституційного Суду набрало... винесено у 2018 році. З 2018 року масово почали звертатись в суди і суди почали виносити рішення про задоволення зобов'язання Пенсійного фонду, визнання неправомірних дій Пенсійного фонду щодо ненарахуванню по 39 статті та зобов'язання на здійснення нарахування та виплату.

З 2018 року була справа, яка розглядалася Великою Палатою Верховного Суду. В 2020 році було винесено постанову про... типове рішення Верховного Суду. В мене просто питання таке. Коли не було застосовано в рішенні Конституційного Суду механізму застосування або виконання рішення Конституційного Суду, коли були вже ці негативні явище вже згідно зі зверненням в суд, чому міністерство не звернулося до Конституційного Суду щодо конкретного роз'яснення щодо застосування цієї норми, що Верховний Суд до того, коли постанова Верховного Суду набрала

чинності, що у вас уже була якась юридична позиція щодо правових дій в подальшому?

КУДІН В.А. Справа в тому, що на той час 2020 рік і на сьогоднішній день стаття 39, вона була, є і залишається чинною. І саме через те, що в 2016 році були прийняті зміни, тому що ті, хто тут присутні, зокрема народні депутати, пам'ятають, що була ціла низка заходів, прийнятих в рамках того самого чорнобильського закону. І, дійсно таки, Міністерство соціальної політики підтримало зміни саме в редакції тій, яку я вам озвучила, і питання для Міністерства соціальної політики було закрито і виконано, тому що зміни, те, що я вам ставила запитання, стосувалися в частині виключення Закону 76. І дуже багато було інших речей, які були пов'язані з цим законом.

І, на думку органів виконавчої влади, закон відповідав тій ситуації, про яку зазначав Конституційний Суд, що ви не можете виключити і не дати двозначного тлумачення нормі. Тому постановою, не постановою, точніше, а саме рішенням Конституційного Суду керувалися, коли Верховна Рада в 16-му році запропонувала нову редакцію статті 39. Те, що стосується тлумачення Верховного Суду, то знову ж таки ви слухали, доповідачі казали, що Верховний Суд може зробити оцінку тлумачення, а може і відійти від нього, а ми орган виконавчої влади, дотримуємося і керуємося тим, що визначено у законі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валентина Анатоліївна.

Давайте продовжувати наш круглий стіл. Наступний доповідач - Погребняк Лариса Миколаївна, виконуючий обов'язки голови правління Всеукраїнського громадського об'єднання "Всеукраїнське об'єднання ветеранів Чорнобиля". Прошу, до 5 хвилин.

ПОГРЕБНЯК Л.М. Мої вітання присутнім учасникам круглого столу. Ви знаєте, дуже велика повага до людей, які проживають сьогодні в зоні. Але

що б ви робили, якби у свій час ліквідатори не стали на захист нашої землі? Невже ви забули, що у нас сьогодні йде війна на території України. І чому ви так сьогодні круглий стіл построїли на питаннях тільки захисту прав людей, які проживають у забруднених територіях?

За роки незалежності в чорнобильському законодавстві вносилися зміни, які супроводжувалися погіршенням пенсійного забезпечення якраз учасників ліквідації аварії на ЧАЕС. А особливо це погіршення відбулося з 2011 року в Постанові 1210. І вперше за всі роки на моєму віку, скільки я знаходжуся в чорнобильському русі, вперше представник Мінсоцполітики, а саме: заступник міністра Дарія Марчак провела аналіз видатків чорнобильського бюджету. І вона ретельно його провела і знайшла ситуацію і ту проблему, яка стала сьогодні камнем преткновения, як кажуть. І це питання, я розумію, що потрібно регулювати.

Ліквідатори просять: не називайте їх чорнобильцями, тому що на сьогодні ці люди прирівняні до тих воїнів, які сьогодні на нулі. І як можна ставити їх на один щабель з тими, які проживають сьогодні в забрудненій зоні і от такий сьогодні вчинили кіпіш з цими конституційними рішеннями судів. Ви знаєте, я трошки емоційно. тому що всіх послухала, практично ніхто і не говорив про ліквідаторів.

Наша пропозиція до шановних депутатів народних. Будь ласка, відновіть частину третю 59 статті без понижуючих коефіцієнтів. У мене все.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ларисо Миколаївно.

Наступний доповідач – Івакін Борис, ініціативна група ліквідаторів Чорнобильської катастрофи. Прошу, до 5 хвилин.

ІВАКІН Б. Дякую, шановний Олегу Олексійовичу.

Дослухався до вашої рекомендації, переходжу зразу... починаю з кінця, переходжу до пропозицій. Але спочатку хочу подякувати Дарині Миколаївні

за чудову таку презентацію, де вперше я почув правду і де вперше питання соціальної справедливості вирішується на рівні головного морального принципу.

Тепер по суті. Перше питання, яке я хотів би довести і надати пропозицію. Встановлення соціальної справедливості у пенсійному забезпеченні осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Пропоную визначити пенсії осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, як державні пенсії, які мають визнаватися як факт виконання державою своїх обов'язків щодо відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю внаслідок радіаційного впливу під час ліквідації Чорнобильської катастрофи. Затвердити порядок та розміри таких пенсій виключно у законі 79612.

Друге питання – встановлення соціальної справедливості у питанні визначення та встановлення статусу "особа з інвалідністю внаслідок війни" по відношенню до цивільних громадян, які були відряджені з підприємств, організацій та установ з метою ліквідації Чорнобильської катастрофи.

Пропоную внести зміни та доповнення до чинного законодавства України, зокрема до пункту першого статті 7 Закону України №3551-12 "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", а саме викласти текст у наступному варіанті: "до осіб з інвалідністю внаслідок війни належать також особи з інвалідністю з числа військовослужбовців, осіб вільнонайомного складу (кома), цивільних громадян з числа учасників ліквідації Чорнобильської катастрофи, які стали особами з інвалідністю внаслідок захворювань, пов'язаних з ліквідацією Чорнобильської катастрофи", далі по тексту.

Третє питання. Встановлення соціальної справедливості у питанні визначення та встановлення статусу "ветеран ліквідації Чорнобильської катастрофи та її наслідків". Звертаю увагу на прості речі. У назві Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів словосполучення "захисту прав ветеранів" існує, а ветеранів

ліквідації Чорнобильської катастрофи та її наслідків навіть як терміну у правовому полі не існує.

Звертаюся до народних депутатів України з проханням, вирішити питання визначення та встановлення статусу "Ветеран ліквідації Чорнобильської катастрофи та її наслідків" на законодавчому рівні. Сподіваюся, що мене почули і запропоновані пропозиції будуть враховані.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Наступний Ребров Олег Олексійович – заступник голови правління громадської організації "Всеукраїнська спілка ліквідаторів-інвалідів "Чорнобиль-86". До 3 хвилин, прошу. Олег Олексійович.

РЕБРОВ О.О. Хвилинку. Доброго дня всім присутнім!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добрий день.

РЕБРОВ О.О. Слухав, нарешті почув хоч від трьох людей, які сказали щось в захист ліквідаторів аварії.

Одне питання. Чорнобильцями називають всю... ну як, нас називають чорнобильцями. А чорнобильці – вся Україна без винятку і вся Європа. Нагадаю слова Кофі Аннана: ліквідатори (не наслідків, а ліквідатори) аварії на Чорнобильській АЕС є рятівниками України і Європи, і цілого світу разом.

Що я хочу сказати, ми можемо звільнити вам мільярди, не мільйони, грошей. Для цього що потрібно? Не треба якісь великі дискусії і тому подібне, дякуючи нам, як то кажуть, є Україна, є Європа. Що я хочу сказати, відділіть ліквідаторів аварії від ліквідаторів наслідків. Наслідки будуть ще століття, навіть не століття, а там тисячоліття йдуть наслідки. Яке ми, ліквідатори аварії, маємо відношення до переселенців, евакуйованих,

проживаючих в зонах, ви мені скажіть, яке? Ми не маємо ніякого до цього відношення. Не переселенці і евакуйовані графіт зчищали, ні підривали там, не робили уборку території, не вивозили, ризикуючи кожен день. Мені обидно лично ... *(Не чути)* П'ятнадцять виходів на кришу четвертого реактора. Знайдіть мені ще людей, у яких більше 10 виходів на кришу четвертого реактора. Там не були тисячі, там хоч 2-3 сотні людей були, заражати всіх не треба. Нас і тоді називали смертниками, дожив до цього часу, слава богу. Як, це вже проблема.

Коли на кінець буде свідомо, як то кажуть, по совісті, так, як зараз захисники нашої Вітчизни. Їх теж прирівняють до переселенців, евакуйованих, хто без рук, без ніг? У нас по наростаючій куча болячок, куча всього. Ми не жаліємося, це перший раз. Стараються таких, як я, не запрошувати на ваші столи, тому що я кажу правду таку, як є. Ви держава, виплачуйте переселенцям, евакуйованим, там в зонах які хочете кошти, ви самі там розподіляєте – народні депутати, Верховна Рада, не знаю, комітети.

Я дякую Дарині Миколаївні за те, що вона зацікавилась. Десь в довоєнний час переді війною я зустрічався з пані Галиною Третьяковою, навіть вона колись, незважаючи на недовіру, як в народі, я повинен подякувати за те, що вона казала, вас там лишилось, дійсно, нас, ліквідаторів, лишилося одиниці, не знаю, 5-10 тисяч не набере. Це не капля в морі, це капля в каплі. Невже, як то кажуть, у когось є час, почекати там, у нас виступав грамотний чоловік в 40-у річницю. А я не знаю, він може доживе, я не вірю в це, дай бог нам всім здоров'я, чи ми доживемо. Скільки ми захоронили, скільки нас лишилось, ті, котрі дійсно не жаліючи ні здоров'я, нічого, лізли, як то кажуть, куди попало, якби тільки світ існував.

І атом не мав язика, він не може розмовляти, з ним домовитися ніяк, це не людина, або ми – або він, як то кажуть, або ми – або атом і тому подібне. Всі транспортні, механічні засоби виходили з ладу, вертольоти падали в жерло. Всі, я, виходячи на кришу, бачив ці роботи, які стояли і

нічого не робили, 2-3 години – він глох. Людськими голими руками рятували світ. І нас викинули...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 30 секунд.

РЕБРОВ О.О. Я не знаю, скільки часу лишилося, відділіть нарешті ліквідаторів, і буде все на місці. І мені важко, як кажуть, що ми ліквідатори – воїни-ліквідатори іменно, призвані через военкомат. Якщо ви знаєте секрет, бо було заборонено воєннослужащих срочной служби після використовувати біля реактора, щоб не родилися діти якісь там неправильні і тому подібне. І осталась, так скажімо, все на руках оцих, так скажімо, ми по законах воєнного часу, як то кажуть, виконували зобов'язання. І нас розділили, всіх утулили в ліквідатори наслідків.

Дякую вам. Ви, звичайно, пробачте за цю тональність. Но я не знаю, скільки нам лишилось, і якщо ви порахуете, да дай бог, щоб ви 5 тисяч нарахували тих, хто був у третій зоні іменно, а не безпосередньо.

І я вас ще попрошу, коли до вас приходять так звані ліквідатори, а ви попросіть хай вони покажуть відповідні документи. Бо я, коли питаю, скільки в тебе рентген і тому подібне, а де ти був? То получається, той загубив, той не знайшов. Тоді за що ти отримуєш пенсію, як тобі об'єднали оце все. І от такі гроші розтринькуються незрозуміло куди і що. А ліквідатори на самому низькому рівні, на самому ліквідатор – той, хто спас світ, там внизу. Більше нічого не можу сказати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олег Олексійович. Дякую за такий емоційний виступ.

РЕБРОВ О.О. Но інакше вже не можна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вірю.

Воробей Наталія Леонідівна – останній у нас виступ, і вже заключне слово, і будемо закінчувати.

Воробей Наталія Леонідівна – громадська організація "Криворізьке об'єднання ліквідаторів, інвалідів та їх родин Чорнобиль-86". Прошу, до 3 хвилин.

ВОРОБЕЙ Н.Л. Доброго дня! Я буду коротко говорити. Я говорила і не буду повторюватися, якщо говорив Олег Олексійович. Да, дійсно, дуже гостро стоїть питання ліквідатора аварії на ЧАЕС, які отримали максимальні дози опромінення, і взагалі ліквідатор той був, який перебував у зональності, у зоні 3.

Тому я на сьогоднішній день говорила і буду говорити, будь ласка, поверніться обличчям до ліквідаторів аварії. І дотримання норм закону – це відшкодування фактичних збитків, це виконання закону, 54-а частина перша і 59-а частина третя, це норма, закон прямої дії. Шановні депутати, підтримайте, не забувайте атомного солдата, який зробив свій внесок в історію, який захистив світ і всіх нас.

У мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Наталія Леонідівна.

Шановні друзі, шановні присутні, ми всіх заслухали. Дякую всім за активну участь у заході, за всі виступи, за всі висловлені зауваження, пропозиції. Були і слухні пропозиції, і були різні пропозиції. Всі раціональні думки, висловлені під час роботи засідання круглого столу, будуть опрацьовані та враховані у законодавчій діяльності комітету.

Крім того вважаю, що за наслідками проведеного заходу доцільно звернутися до Кабінету Міністрів України щодо розроблення заходів із виконання саме з тих питань, які порушено учасниками круглого столу.

Також хочу сказати, що до найстрашнішої у світовій історії техногенної катастрофи сьогодні, на жаль, долучаються нові випробування.

Історія нашої країни, як і доля кожної людини в нашій країні, полита кров'ю наших співвітчизників – кров'ю дітей, цивільного населення, наших захисників.

Наостанок хочеться побажати, щоб жах Чорнобильської катастрофи залишився у минулому і ніколи не повторився, а пам'ять про ті події навчила нас цінувати мир і спокій, який нам вкрай необхідний для відновлення та розбудови нашої країни у післявоєнні часи, які настануть після нашої перемоги над недружньою та небратською Росією – країною-агресором, країною-терористом.

Тому ще раз дякую всім за участь у круглому столі. Всі пропозиції, всі зауваження будуть сконцентровані та направлені на відповідні органи.

Дякую вам. Бережіть себе. Миру, добра, благополуччя вам, вашим родинам. Слава Україні! Слава героям Чорнобиля!